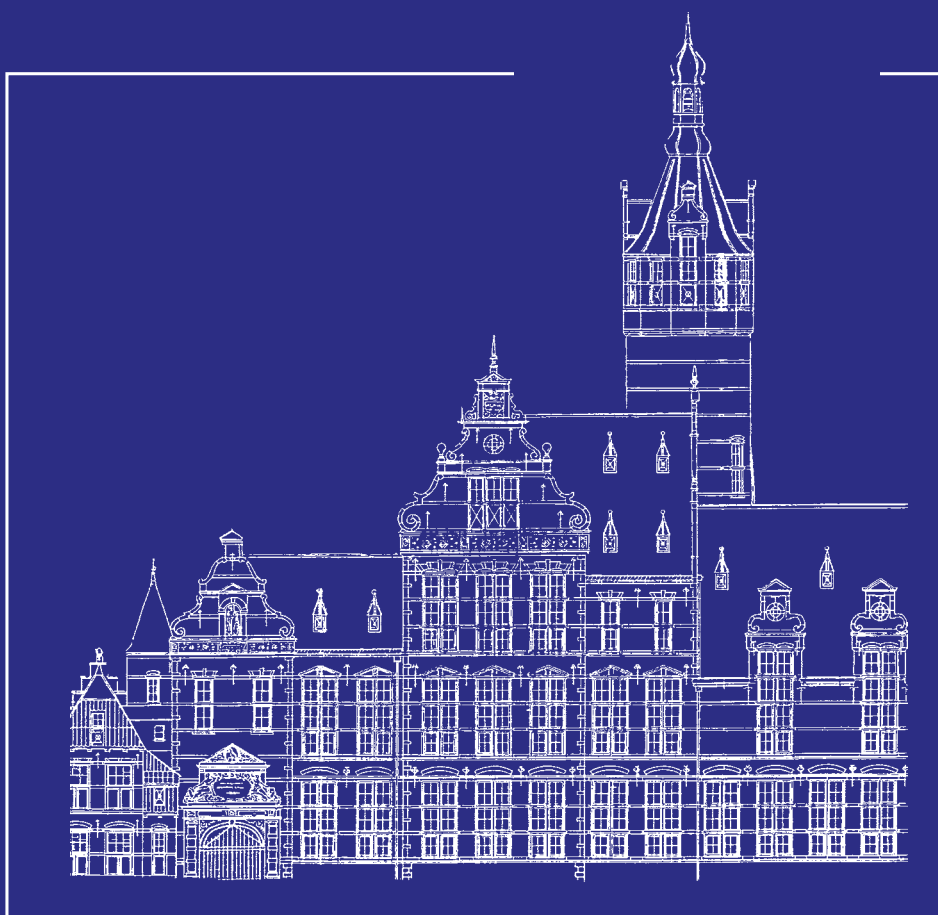

Socialiter

Vrienden van het Gymnasium Haganum

Nummer 25
februari 2012

COLOFON

Bestuur

Gen. Maj. b.d. C.N.J. (Kees) Neisingh
(e.e. 1964)
Praeses h.t.

Prof. Dr R.J. (Roel) in 't Veld (e.e. 1959)
Praeses f.t.

Dr Mr T.G. (Giap) Tan (e.e. 1970)
Ab-actis

Mr R. (Ruben) Overmeer (e.e. 1982)
Fiscus

Drs A.H. (Aviva) Boissevain (e.e. 1991)
Lid

Ir B.W.Ch. (Boudewijn) Visser (e.e. 1989)
Lid

Mr A.J.H. (André) Carstens (e.e. 1980)
Lid

Drs G.P.Th (Goof) Kloeg
Rector Gymnasium Haganum

Redactie Socialiter

Giap Tan (e.e. 1970)
Hielke Vriesendorp (e.e. 2011)

Redactieadres

Giap Tan
Jozef Israëlslaan 57
2596 AN Den Haag
Mobiel: 06 - 21 88 46 07
E-mailadres: balbec@xs4all.nl

Ledenadministratie

Erik Bierman
Louis Bouwmeesterstraat 99
2284 XP Rijswijk (Z-H)
E-mailadres: erik-bierman@orange.nl

Vanaf 1 april 2012:

Giap Tan
Jozef Israëlslaan 57
2596 AN Den Haag
E-mailadres: balbec@xs4all.nl

Website/webmaster

---

www.socialiter.nl
Boudewijn Visser
E-mailadres: webmaster@socialiter.nl

Oplage februarinummer 2012

4.000 exemplaren

Lidmaatschap Vereniging Socialiter

---

opgeven bij: ledenadministratie
minimumcontributie: € 15,- per jaar
lid voor het leven: € 150,-
bankrekening: ING no. 6892167
t.n.v. Vereniging Socialiter
IBAN: NL81PSTB0006892167
BIC: PSTBNL21

INHOUDSOPGAVE SOCIALITER

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Redactioneel	4
De Praeses van Socialiter spreekt! (Kees Neisingh)	4
De Rector spreekt! (Goof Kloeg)	6
De 'rentree'- bijeenkomst van oud-leerlingen van het Gymnasium Haganum: zaterdag, 12 mei aanstaande, van 12.30 – 18.30 uur (Giap Tan)	7
Het cadeau van de oud-leerlingen: de keuze uit Hermes of de dansende faun	8
'Dat we allemaal iets moois doen met onze bagage!': Naar een nieuw Socialiter (Giap Tan)	9
Lezingencyclus 2012 Gymnasium Haganum (André Carstens)	15
'The Berlin Connection', de nieuwe Haganum musical (Piet Raphael)	17
Het Gymnasium Haganum: renovatie en nieuwbouw (Eric Peters)	19
'Het is mijn droom om in het torentje van het Haganum ooit nog eens een klokkenspel op te hangen': interview met scheidend hoofdredacteur Aviva Boissevain (Giap Tan)	22
'Mag ik het beeld even nuanceren?': interview met leraar klassieke talen Gerben Westerink, overdruk artikel NRC/Handelsblad van 10 januari 2012 (Mark Hoogstad)	26
'Hoe is 't nou met het Haganum van tegenwoordig' (Hielke Vriesendorp)	29
Interview met docent Den Hollander Sr (Hielke Vriesendorp)	30
'From Russia with love' (Sophie Verschuur)	33
'Waar blijft de film?': boekbespreking Copycat (André Carstens)	37
Het sprookje: De rode sneakers (Sophie Vlaar)	39
Mortui (Erik Bierman)	40

REDACTIONEEL

Beste lezers, bij dezen, vol trots: de nieuwe *Socialiter*. Een met nieuwe en andere verhalen, een met een andere inhoud dan de vorigen, gelukkig, maar ook een die nog meer dan dat veranderd is. Oud-hoofdredacteur Aviva Boissevain was bij dit nummer niet meer als zodanig betrokken. Hoewel zij na lange tijd van buitengewone inzet voor het blad is gestopt, komt ze op een andere manier toch terug in het nummer dat voor u ligt.

Ook de gehele oud-leerlingenvereniging is aan verandering onderhevig. Er zijn grote plannen. *Socialiter* krijgt een ware boost! En hierover staat alles tot in de puntjes uitgelegd in het vervolg van de pagina's in uw handen. Bij deze grote plannen hoort bovendien een nieuwe *Socialiter*-bijeenkomst: een bijeenkomst ter bezichtiging van het gerenoveerde gebouw aan de Laan van Meerdervoort. Een die zal plaatsvinden op 12 mei van 12:00-18:30 en een waarvan we hopen dat u er in groten getale naartoe komt en er gebruik maakt van de mogelijkheid de nieuwe, maar toch bekende sfeer te proeven. Verderop in het nummer staan meer en alle details te lezen!

U zult zich wellicht afvragen wat er van het oude vertrouwde *Socialiter* overblijft, en toch we verrassen u graag met nog een laatste andere nieuwigheid. Een smalle brug tussen *Spectemur Agendo* en *Socialiter*. Voortaan zal in ieder nummer ook een artikel uit de huidige schoolkrant verschijnen, dat jeugdig, eigentijds en tevens de moeite waard is. Dit keer is dit een bijzonder sprookje van Sophie Vlaar, een tweedeklasser.

Ook in dit nummer zijn ladingen oud en vertrouwd *Socialiter* terug te vinden, en een interview met een befaamd leraar Duits, en niet alleen al deze dingen, maar ook nog eens veel meer. We wensen u veel leesplezier!

Hielke Vriesendorp (e.e. 2011)

Giap Tan (e.e. 1970)

DE PRAESES VAN SOCIALITER SPREEKT!

Door: Kees Neisingh (e.e. 1964)

Uw Praeses heeft voor dit jubileumnummer van Socialiter zeer veel uit zijn pen laten vloeien.

Allereerst de beste wensen voor het jaar 2012. Daarnaast een bijzondere gelukwens aan de Rector, de docenten en de leerlingen van het Gymnasium Haganum met de geslaagde renovatie van het monumentale en bijzondere gebouw aan de Laan van Meerdervoort. De oud-leerlingen staan te popelen om het resultaat in ogenschouw te nemen. Het bestuur is druk doende dit mogelijk te maken.

Vervolgens moet gemeld worden dat de vergaderingen van het bestuur van Socialiter de afgelopen maanden een bijzonder verloop vertoonden. Dat was het gevolg van het 'onthemd' zijn. Immers, het vertrouwde gebouw aan de Laan van Meerdervoort werd onderhanden genomen. Voor prozaïsche bijeenkomsten van een bestuur van en voor oud-leerlingen van het Gymnasium Haganum was daar tussen stof en puin, slopers, metselaars en timmerlieden, geen plaats. De tijdelijke behuizing van de school aan het Stokroosstraat kon de bestuurders niet zodanig bekoren, dat zij die tot hun reguliere plaats van samenkomst wilden kiezen. Met als gevolg dat het gezelschap naar eenvoudige établissements aan of rond Het Plein uitweek.

Aviva Boissevain moest wegens heugelijke omstandigheden tijdelijk het bestuurlijke veld ruimen. Wij feliciteren haar en Tiers Bakker langs deze weg van harte met de geboorte van hun dochter Héloïse. De gezinsuitbreiding heeft

helaas wel tot gevolg dat zij heeft aangegeven de redactie van het blad Socialiter in andere handen te willen leggen. Ook de organisatie van de Socialiter-lezingen draagt zij graag aan een ander bestuurslid over. Wij zijn bijzonder dankbaar voor de voortreffelijke wijze waarop zij de redactie over het blad Socialiter heeft gevoerd en vol persoonlijk enthousiasme de Socialiter-lezingen heeft opgezet en begeleid. Ook zijn wij blij dat zij bestuurlijk actief wil blijven voor Socialiter.

Marc Dubois, op vele manieren met Socialiter en haar ledenbestand verbonden, heeft aangegeven dat zijn ver van de Residentie gelegen woonplaats een bezwaar vormt voor zijn bestuurlijke rol. Van hem nemen wij in dit nieuwe jaar dan ook met weemoed afscheid. Wij zullen zijn weloverwogen en wijze inbreng node missen. Marc, bedankt.

Eric Bierman zal op het gebied van de ledenadministratie een stap terugdoen. Wij prijzen ons gelukkig dat hij jaren op secure wijze het wel-en-wee van de oud-leerlingen heeft bijgehouden. De ledenadministratie berust voortaan bij de Ab-actis. Eric zal zijn 'oog-en-oor functie' voor Socialiter evenwel niet opgeven, en het bestuur voorzien van al datgene wat hij omtrent de oud-leerlingen te melden weet. Eric, van harte bedankt voor dit minutieuze en voor velen zo onzichtbare werk, geïnspireerd door jouw van oudsher persoonlijke band met het Haganum.

Bijzonder verheugd is het bestuur over het

toetreden van Giap Tan als Ab-actis. Van zijn hand zijn diverse beleidsdocumenten verschenen, die een mooie belofte voor de toekomst van Socialiter inhouden. Hij heeft de redactie van Socialiter in handen genomen, en wel met het 25e nummer, waarmee wij hem van harte complimenteren.

De Socialiter-lezingen hebben een nieuwe meester gevonden in de persoon van André Carstens. Deze lezingencyclus was vanwege de verbouwing van de school tot en met het jaar 2011 opgeschort, maar het nieuwe jaar en het hernieuwde gebouw lachen zowel de

inleiders als het geïnteresseerde publiek toe. Veel succes, André!

Zelf zal ik de voorzittersshamer eerdaags overdragen aan Roel in 't Veld. Met een gerust gemoed doe ik dat in het besef dat de band van Roel met het Gymnasium Haganum en in het bijzonder de oud-leerlingen zijn warme belangstelling heeft. Mijn periode als uw Praeses is qua tijdsduur niet te vergelijken met die van mijn voorganger, Eric Bierman. Maar het heeft mij grote voldoening gegeven, niet in het minste door de prettige samenwerking met de mede-bestuursleden, die ik daarvoor dankzeg.

DE RECTOR SPREEKT!

Door: Goof Kloeg

Met ingang van 9 januari jl. zijn wij, na anderhalf jaar afwezigheid, teruggekeerd naar onze vertrouwde Laan van Meerdervoort 57. Het gerenoveerde gebouw maakt een overweldigende indruk. Aan de achterkant zijn het tekenlokaal en de jongensgymzaal afgebroken. Dat waren latere toevoegingen. Hun verwijdering tast het monumentale karakter van het gebouw niet aan. Op de vrijgekomen strook grond zijn een grote aula met balkon, een mediatheek, lokalen en een gymzaal gebouwd. Het nieuwe deel is op enige afstand van het oude deel gebouwd en het is er met glas mee verbonden. Vanuit mediatheek en aula ziet men de oudere buitenmuur wat het geheel een ruimtelijke indruk verleent. De leerlingen komen binnen via entrees die links en rechts van het bordes toegang geven tot de kelder waar kluisjes staan. Vandaaruit kunnen ze rechtstreeks, via de aula of via de

wenteltrap in de toren, die tot in de kelder doorgetrokken is, naar de hal komen. In de meisjesgymzaal is op halve hoogte een vloer gelegd. Daar bevinden zich nu de lerarenkamer en de lokalen voor de kunstvakken (tekenen, muziek en drama). De aula heeft de grootste verandering ondergaan. Nu het podium eruit verwijderd is, is een groot raam tevoorschijn gekomen en met alle licht dat nu binnentreedt lijkt zij twee keer zo groot. De ruimte is ingericht als bètalaboratorium met een schitterende combinatie van oud en nieuw. In het midden staan laboratoriumtafels, aan de wanden staan vitrines die de natuurhistorische collecties van de school tot hun recht laten komen. De lokalen eromheen zijn helemaal ingericht voor de natuurwetenschappen. Het gebouw is licht, ruim en het straalt rust uit en met de uitrusting is het klaar voor de ontwikkelingen van de 21e eeuw. Als men in een lokaal de panelen van het

schoolbord wegklapt komt een 'smartboard' tevoorschijn, dat is een groot touchscreen met internetverbinding. Op zo'n bord kan de leraar schrijven en tekenen maar hij kan ook animaties laten zien, filmfragmenten vertonen en zijn lesdocumentatie bewaren en verbeteren. De uitgevers van schoolboeken stellen steeds meer digitaal oefenmateriaal ter beschikking dat behalve thuis, ook in de les gebruikt moet kunnen worden. Bij sommige vakken werd zo'n smartboard al onmisbaar gevonden (luistervaardigheid bij Frans aan de hand van het Franse journaal van dezelfde dag), bij de natuurwetenschappen zijn de mogelijkheden

onuitputtelijk en bij andere vakken begint men snel de mogelijkheden te ontdekken (met een paar handbewegingen kon een lerares Nederlands fragmenten van De Boeken der Kleine Zielen laten zien). Een grote hoeveelheid historisch filmmateriaal dat binnen de sectie geschiedenis is verzameld, komt via een eigen mediaserver ter beschikking. De groeiende kloof tussen de mogelijkheden die de leerling thuis heeft en die de leraar in de klas heeft is hiermee voorlopig weer gedicht. Voor de leraar die veel lesmateriaal zelf maakt zijn dit geweldige tijden.

ZATERDAG, 12 MEI 2012, VANAF 12.30 UUR

De 'rentree'- bijeenkomst van oud-leerlingen van het Gymnasium Haganum

Op zaterdag, 12 mei aanstaande organiseert Socialiter een samenkomst voor oud-leerlingen van het Gymnasium Haganum. De middag is bedoeld om oud-leerlingen in de gelegenheid te stellen het gerestaureerde en vernieuwde gebouw aan de Laan van Meerdervoort no. 57 te bezichtigen. Daarnaast zal het cadeau van de oud-leerlingen aan het Gymnasium Haganum ter gelegenheid van de ingebruikneming van het gebouw worden onthuld en aangeboden.

In bijlage bij dit artikel treft U afbeeldingen van de twee opties aan: een beeld van Hermes en een beeld van een dansende faun. Het beeld zal op een sokkel worden geplaatst. U kunt Uw

voorkeur voor het cadeau kenbaar maken door een E-mailbericht te sturen naar de ab-actis van Socialiter (abactis@socialiter.nl). Tevens verzoekt het bestuur U Uw keuze te doen vergezellen van een geldelijke bijdrage voor dit bronzen beeld dat wordt geplaatst op de overgang tussen het 'oude' en het 'nieuwe' gebouw. Gedacht wordt aan een minimale bijdrage van € 10,- per persoon. De lijst van intekenaren wordt tegelijk met de aanbidding van het cadeau aan de rector Drs G.P.Th. Kloeg overhandigd. De namenlijst wordt afgedrukt in het eerstvolgende nummer van Socialiter (juni 2012), als onderdeel van de rapportage over de bijeenkomst.

Socialiter nr. 25 - 2012

De **tijdsindeling** van de bijeenkomst is als volgt gepland:

12.00 – 12.30 uur	binnenlopen en registratie. Koffie en thee
12.30 – 12.35 uur	welkomstwoord door de rector Drs G.P.Th. Kloeg
12.35 – 12.40 uur	openingswoord door de voorzitter van Socialiter Kees Neisingh
12.45 – 13.30 uur	aperitief en broodjes
13.30 – 16.00 uur	bezigting van het gebouw onder leiding. Indeling in groepen. In de nieuwe aula, mediatheek en het 'bètalab' kunt U luisteren naar een drietal voordrachten van illustere sprekers: 14.00 – 14.30 uur N.N. (aula) 14.45 – 15.15 uur N.N. (mediatheek) 15.30 – 16.00 uur N.N. (bètalab)
16.15 – 16.30 uur	onthulling cadeau Socialiter door Kees Neisingh. Aanbieden van het cadeau aan de rector Drs G.P.Th. Kloeg
16.30 – 16.45 uur	overdracht voorzitterschap. Afscheidswoord Kees Neisingh
16.45 – 17.00 uur	aantredspeech Roel in 't Veld. Bekendmaking thema lustrum 2013 en samenstelling Lustrumcommissie 2013
17.00 – 18.30 uur	(aangeklede) borrel met muziek (klassiek en musical).

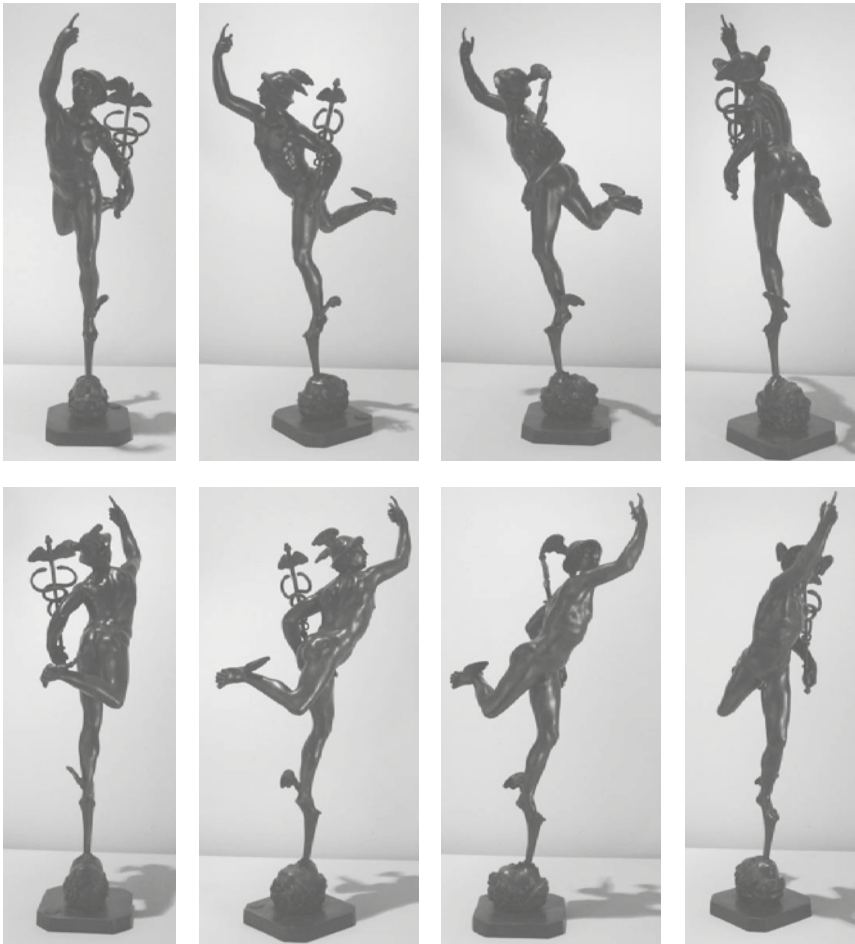
U wordt verzocht U per E-mail voor de bijeenkomst op te geven: abactis@socialiter.nl. De kosten bedragen € 25,- per persoon. Dit bedrag kunt U overmaken naar de Vereniging Socialiter te Den Haag, rekeningnummer 6892167, onder vermelding van 12 mei 2012, Uw naam, eind-

examenjaar, E-mailadres en huisadres. Graag maakt het bestuur U opmerkzaam op de mogelijkheid, voorzover op U van toepassing, U op te geven als betalend lid van Socialiter. De minimumcontributie bedraagt € 15,- per jaar. Een hogere bijdrage wordt op prijs gesteld.

HET CADEAU VAN DE OUD-LEERLINGEN
Hermes (afbeelding 1)

Studio Ewald Jamin

De dansende faun uit Pompei (afbeelding 2)

Studio Ewald Jamin

'DAT WE ALLEMAAL IETS MOOIS DOEN MET ONZE BAGAGE!'

Naar een nieuw socialiter

Door: Giap Tan (e.e. 1970)

In de afgelopen maanden heeft onder leiding van Kees Neisingh het bestuur zich georiënteerd op de toekomst van de vereniging Socialiter. Een nieuwe koers is uitgestippeld, met ruimte voor initiatieven. Besluiten zijn genomen. Het is de bedoeling dat het bestuur onder leiding van Roel in 'tVeld, opvolger van Kees Neisingh, hiermee aan de slag gaat. Oud-leerlingen van het Gymnasium Haganum, leden van Socialiter worden opgeroepen hun mening over deze plannen kenbaar te maken en zo mogelijk de bereidheid te uiten hier hun schouders onder te zetten. E-mailadres: balbec@xs4all.nl

Inleiding

Tien jaar geleden bracht de eindexamenklas 2001 – 2002 ter gelegenheid van haar afscheid een fraai boekje uit. 'Het diploma waarmee wij nu de grote wereld instappen, is van grote waarde, maar alle andere bagage die wij van school en elkaar meekrijgen, is minstens zo indrukwekkend (...) Ik wens een ieder veel succes, maar vooral geluk op zijn of haar weg. En dat we allemaal iets moois doen met onze bagage', aldus Simon Boersen (namens de Jaarboekcommissie). Het aardige van dit jaarboek is dat de eindexamenleerlingen ook een perspectief schetsen van hun toekomst, van waar zij over 10 jaar hopen te zijn aangekomen.

Nu, 10 jaar later, kan een voorzichtige balans worden opgemaakt. Is de droom van toen werkelijkheid geworden? Voor sommigen lijkt het aardig gelukt te zijn. Tobias Limperg startte met biomedische wetenschappen, werd via het SUMMA-traject arts en is nu AIOS Tropengeneeskunde. Joost Loeb was in Leiden een succesvol 'Tapsch en Consumabel', studeerde als meester in de rechten af en werkt nu bij ABN Amro. Dimpna Meijer behaalde haar master Neuroscience and Cognition, liep

stage in de onderzoeksgroep experimentele genterapie in Boston en promoveert aan Harvard Medical School en de Universiteit Utrecht. Philip Wegener studeerde aan de TU Delft, liep stage in China en werkt nu voor McKinsey. Thijs Besseling studeerde natuurkunde aan de Universiteit Utrecht en promoveert daar bij het Debye Institute for Nanomaterials Science op het onderwerp 'Thin films of colloidal particles: self-assembly, drying and fracture'. Constant Verschuur studeerde medicijnen aan de Universiteit van Amsterdam, is AIOS Neurologie in het AMC en is inmiddels begonnen met zijn specialisatie. Voor wie na dit alles nog twijfels heeft over de voortreffelijkheid van het Gymnasium Haganum: in het jaarlijkse onderzoek van het dagblad Trouw (2011) scoort het Haganum het cijfer 9, daarmee achter zich latend Sorghvliet (6), Maerlant (6), VCL (8), Segbroek College (6), Aloysius College (6) en Zandvliet (6).

Stand van zaken. Feiten en overwegingen

In 1994/1995 is Socialiter heropgericht als een vereniging van oud-leerlingen van het Gymnasium Haganum. Aanleiding daarvoor was de restauratie en onthulling van het plakkaat

in de hal van het gebouw ter nagedachtenis van oud-leerlingen die in de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen. Van het oorspronkelijke doel: het oprichten van een vereniging van oud-leerlingen, is in de praktijk weinig terechtgekomen. Per saldo is de vereniging Socialiter momenteel niet veel meer dan het blad Socialiter dat tweemaal per jaar aan een beperkt aantal betalende contribuanten wordt toegezonden. Met uitzondering van bijzondere gelegenheden als lustra van het Haganum is het bestuur van Socialiter niet meer dan de redactie van het blad Socialiter.

De vraag is of de huidige situatie verandering behoeft. *'What's in it for me?'*. Welk belang heeft het Gymnasium Haganum als school, als organisatie, bij een dynamische vereniging van oud-leerlingen? Het antwoord daarop is eenvoudig: het Gymnasium Haganum is de beste middelbare school van Den Haag, het oudste gymnasium van Nederland, haalt jaar op jaar de hoogste scores binnen, oefent sinds decennia een aantrekkingskracht uit op de meest getalenteerde middelbare scholieren (blank en zwart, rijk en arm) van Den Haag en wijde omgeving, maar ... het Gymnasium Haganum blijft in beginsel een openbare school, waar tot voor kort de verf van vele generaties van de muren afbladderde en schraalhans keukenmeester is. Voor extra activiteiten is weinig geld. Dit alles terwijl ook deze regering verder bezuinigt op het onderwijs en docenten aan gymnasia, de leraren en 'rolmodellen' aan wie U Uw kinderen toevertrouwt, wat hun salariering betreft in beginsel niet verder komen dan een bruto maandinkomen van € 4.962,-. Tegen deze achtergrond is er behoefte aan een fonds waaruit 'leuke dingen' gefinancierd kunnen worden, zowel voor docenten ('sabbatical', deelname aan

een prestigieus congres, andere incentives) en uitzonderlijke leerlingen persoonlijk, als in de ICT en materiaal sfeer.

Het totale aantal oud-leerlingen wordt geschat op 2.400 namen. Het Gymnasium Haganum telt momenteel 680 leerlingen. De 'Haganum' – gemeenschap omvat derhalve, rector en docenten, oud-docenten, het bestuur van VO Haaglanden meegerekend, ongeveer 3.300 personen. Dit is een overzichtelijk aantal, dat organisatorisch gesproken, 'aanstuurbaar' is. Het is van belang deze 'gemeenschap' nader te analyseren. Wie wonen er in Den Haag en omgeving, wie verder weg in het land, of zelfs in het buitenland? Hoe is de leeftijdsopbouw? Zijn er gegevens voorhanden over de maatschappelijke loopbanen van oud-leerlingen? Op basis daarvan kunnen kernen, 'cirkels' van belanghebbenden worden samengesteld, doelgroepen ('interest groups'). Onder welke stimuli zijn zij te activeren ten gunste van het Haganum (in de vorm van financiële donaties, van toegang tot netwerken, van bijdragen in natura)?

Het blad Socialiter is voornamelijk gericht op oud-leerlingen (de 'oudere' oud-leerlingen) met nadruk op artikelen die het karakter hebben van herinneringen aan lang vervlogen tijden. De actualiteit komt tot uiting in besprekingen van dissertaties van oud-leerlingen, een enkel bijzonder geval (het 'symposium' verslag van enkele eindexamenleerlingen in 2002, waarin zij hun ambities voor de toekomst verwoordden, het Uruzgan interview met Daan Boissevain, de Nationale Biologie Olympiade), de berichten van de rector en in een lijstje van overleden oud-leerlingen. Het blad fungeert daardoor in een smal segment: (a) 'jonge' oud-leerlingen (ruwweg degenen die minder

dan 15 à 20 jaar geleden de poort van het Haganum achter zich lieten) zijn nauwelijks gepresenteerd, (b) het anecdotisch gehalte is hoog (bijv. het verslag van de reünie van het eindexamenjaar 1959, waarin Roel in 't Veld en Bert van Delden figureren), (c) er ontbreekt een structurele 'verbinding' of verbondenheid met het reilen en zeilen van het huidige Haganum. Daar komt bij dat Socialiter slechts tweemaal per jaar uitkomt en alleen wordt toegezonden aan een steeds kleiner wordende kring van betalende contribuanten. Is het blad Socialiter *'the medium or the message'*?

Socialiter zou een goedkoper uitgevoerd blad kunnen worden met een *'lifeline'* – functie naar het huidige Haganum. Het blad zou vaker dan tweemaal per jaar kunnen worden uitgebracht en breed, desnoods kostenloos, onder alle leden van de Haganum – gemeenschap worden verspreid. Socialiter zou inspiratie kunnen vinden in het huidige Spectemur Agendo, dat regelmatig uitkomt, fraai is vormgegeven, over een uitstekende (leerlingen-)redactie beschikt en in stand wordt gehouden door een goed aantal advertentiehouders. In deze optie is een vernieuwd Socialiter een medium van een gerevitaliseerd oud-leerlingenbeleid. Uit uitgebrachte offertes blijkt dat een verhoging van de oplage van Socialiter van 1.500 (huidige situatie) naar 4.000 exemplaren en een intensivering van tweemaal (huidige situatie) naar viermaal per jaar, alleszins financieel haalbaar is. Met (nieuwe) advertentiehouders zou een kostenloze verspreiding van Socialiter mogelijk moeten zijn.

De aanwas van het aantal contribuanten is tot nu toe vrijwel nihil. In zijn E-mailbericht van 28 maart 2011 merkt Eric Bierman,

verantwoordelijk voor de ledenadministratie, op dat vanaf het eindexamenjaar 2000 slechts weinigen zich opgeven en van het jaar dat nu voor het eerst moet betalen wil het Socialiter toegezonden krijgen, slechts twee. Dit zijn verontrustende cijfers.

Fondsenwerving

Ouders van leerlingen hebben in de afgelopen maanden het initiatief genomen een folder sponsoring te maken. De folder heeft tot doel geld in te zamelen voor de aanschaf van digitale hulpmiddelen. Verder organiseert het Haganum sinds jaar en dag het zg. Haganum Festival. Het Haganum heeft zich, onder garantstelling van de VO Haaglanden, verbonden dit festival tweemaal te organiseren. Het budget van het festival bedraagt € 0,1 mln.; het festival is in de afgelopen jaren rendabel gebleken. Maar ook dit kost geld.

De gedachte fondsenwerving en sponsoringsactiviteiten, gericht op èn ouders van leerlingen èn oud-leerlingen (Socialiter) in één hand te houden, werkt niet. Fondsenwerving onder oud-leerlingen is meer een zaak van lange adem: investeren in het bouwen van netwerken onder oud-leerlingen, en pas daarna fondsenwerving, onder de eigen gelederen en met een uitbouw daarvan naar andere netwerken. Verder zal fondsenwerving onder oud-leerlingen moeten aansluiten op de 'belevingswereld' van de oud-leerling. In die belevingswereld gaat het minder om de aanschaf van digitale schoolborden (waar elders in dit nummer met een enthousiasme dat geforceerd en kunstmatig aandoet, over wordt bericht), en meer om het opsporen, markeren en aanmoedigen van 'excellence' onder leerlingen en docenten, en om het in standhouden van

de 'faam', van de voortreffelijkheid van het Gymnasium Haganum.

Naar een nieuw Socialiter

Het is de moeite waard de gedachte uit 1994/1995 van een oud-leerlingenvereniging Socialiter nieuw leven in te blazen. De ingebruikname van het historische gebouw aan de Laan van Meerdervoort, de bijeenkomst van zaterdag, 12 mei aanstaande, en het vooruitzicht van het lustrum 2013, fungeren als focus voor een nieuw op te stellen visie en strategie. In de aanloop naar 2013 kan proef worden gedraaid met een aantal 'projecten' of 'pilots' in het kader van een gerevitaliseerd oud-leerlingenbeleid. Fouten en mislukkingen die worden gemaakt zijn leerzaam bij de verdere uitwerking van de visie en strategie.

Het bestuur heeft besloten tot de volgende acties:

1. het bestuur van Socialiter wordt uitgebreid, met nadruk op het aantrekken van 'jongeren', bijvoorbeeld twee uit de periode 1995 – 2005, oud-leerlingen met een werkervaring van circa acht jaar, en twee uit de periode 2005 – 2011, oud-leerlingen die nog student zijn;
2. contactpersonen, c.q. jaarvertegenwoordigers worden aangewezen die tot taak krijgen voor het betreffende eind-examenjaar een 'trait d'union'- functie te vervullen met Socialiter. Voor deze kring van oud-leerlingen zullen aparte (werk) bijeenkomsten worden georganiseerd;
3. het blad Socialiter wordt vier keer per jaar uitgebracht. Het blad dient in beginsel bekostigd te worden uit de opbrengst van advertenties (universiteiten, HBO-instellingen, NUFFIC, Fulbright Center, bedrijven, banken e.a.) en dient aan alle

oud-leerlingen te worden toegezonden. Een 'koppeling' vindt plaats van het blad Socialiter met Spectemur Agendo, waarmee de band met het huidige Gymnasium Haganum wordt versterkt, alsmede met het blad Amphora van de Vereniging van Vrienden van het Gymnasium. Hierdoor wordt bereikt dat informatie over ontwikkelingen elders ter beschikking komt van de 'Haganum'- gemeenschap;

4. de website Socialiter wordt vernieuwd. De website zou aanzienlijk opgefrist kunnen worden en een meer interactief karakter kunnen hebben. Op termijn zou overwogen kunnen worden de website van Socialiter te integreren met de website van het Gymnasium Haganum. De vereniging Socialiter verwelkomt initiatieven op het terrein van social media, bijvoorbeeld door het effectief inzetten van de bestaande LinkedIn groep, het stimuleren van uitwisseling binnen Facebook en het aanmaken van een Twitter account, bestemd voor oud-leerlingen van het Gymnasium Haganum. Het beleggen van de beheerderstaak bij een van de jonge bestuursleden, daarbij geassisteerd door leerlingen van het Haganum, wordt onderzocht;
5. de lezingencyclus wordt voortgezet. Inmiddels is het programma voor 2012 gereed. De organisatie hiervan berust bij het bestuurslid André Carstens;
6. er wordt een actieve campagne gevoerd om het aantal betalende leden van Socialiter te verhogen. Gestreefd wordt naar een verdubbeling van het aantal leden uiterlijk 2014;
7. het databestand van oud-leerlingen wordt up to date gebracht. Deze verantwoordelijkheid berust bij de ab-actis;

8. het bestuur van Socialiter heeft het voornemen nog vóór het lustrum van 2013 een concept-visie en concept-strategie Vereniging van oud-leerlingen Socialiter uit te brengen. Vaststelling ervan vindt plaats in een algemene ledenvergadering (december 2012);
9. het lustrum 2013 vindt plaats in mei 2013. Het bestuur van Socialiter zal op de bijeenkomst van oud-leerlingen van 12 mei aanstaande het thema van het lustrum en de samenstelling van de Lustrumcommissie 2013 bekend maken;
10. er zullen vijf jaarlijkse prijzen worden ingesteld, die voor het eerst zullen worden uitgereikt in 2013. De prijzen zijn (werktitels):
  - a. de 'Alexander de Grote' prijs, uit te reiken aan een eindexamenleerling die een winnend essay schrijft op 'klassiek' gebied. Prijs: oorkonde en geldbedrag (€ 1.000,-), uit te reiken door de president van de KNAW;
  - b. de 'Pythagoras' prijs, uit te reiken aan een eindexamenleerling die een winnend essay schrijft op natuurwetenschappelijk gebied. Prijs: oorkonde en geldbedrag (€ 1.000), uit te reiken door de president van de KNAW;
  - c. de 'Dr J. Teixeira de Mattos' prijs, uit te reiken aan een eindexamenleerling die een winnend essay schrijft over een maatschappelijk relevant onderwerp. Prijs: oorkonde en geldbedrag (€ 1.000,-), uit te reiken door de Burgemeester van Den Haag;
  - d. twee 'Bologna' prijzen, uit te reiken aan twee docenten die zich hebben onderscheiden op een van de drie voornoemde gebieden. Prijs: oorkonde en deelname aan een prestigieus buitenlands congres van eigen keuze, uit te reiken door de Minister of Staatssecretaris van OCW;
11. taak, werkwijze en samenstelling van de jury voor het uitreiken van voornoemde prijzen wordt uiterlijk december 2012 gepubliceerd. De praeses van Socialiter is voorzitter van de jury;
12. het bestuur van Socialiter ziet het als zijn taak door actieve fondsenwerving de doelstellingen van de vereniging te bevorderen. In dat kader:
  - a. roept het bestuur oud-leerlingen op zich actief in te zetten ten behoeve van fondsenwerving, en zich te organiseren in 'cirkels'. Voorbeelden ervan zijn (werktitels): 'Alexander de Grote' cirkel (€ 100,- t/m € 999,-), 'Pythagoras' cirkel (€ 1.000,- t/m 1.499,-), 'Dr J. Teixeira de Mattos' cirkel (€ 1.500,- t/m € 4.999,-), 'Bologna' cirkel (> € 5.000,-) per jaar. Per cirkel worden ontmoetingsbijeenvakkomsten, c.q. bijzondere diners met een actuele gastspreker, muziek en cultuur (klassiek en musical, toneel), uit te voeren door leerlingen en oud-leerlingen van het Haganum, georganiseerd;
  - b. vindt een inventarisatie plaats van voor het Gymnasium Haganum relevante externe netwerken. Deze zullen systematisch en gericht in een meerjarig programma fondsenwerving Socialiter worden bijgehouden. Voorbeelden van externe netwerken zijn: universiteiten, HBO – instellingen, Clingendael, Economisch Planbureau, SCP, gemeente Den Haag, provincie Zuid-Holland, het Rijk (ministeries van OCW, BZ, IM, ELI, VJ), politieke

partijen (Tweede Kamerleden, partijbureaus, wetenschappelijke instellingen), rechterlijke macht en toezichtinstellingen (Rechtbank, Gerechtshof, Hoge Raad, Raad van State, NMa, AFM, Nationale Ombudsman, UWV), krijgsmacht, internationale instellingen (Vredespaleis, ICC, OPCW, Joegoslavië tribunaal, Libanon tribunaal), maatschappelijke en culturele instellingen (Mauritshuis, Gemeentemuseum, Pulchri, Stadsschouwburg, Diligentia, Pepijn, Vereniging Rembrandt, Fonds 1818, Stichting Levi Lassen, de M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting), grote bedrijven en advocatuur in Den Haag e.o. (Siemens, Nationale Nederlanden, Aegon, Gasunie, Philips, Unilever, Danone, Procter & Gamble, KLM, Schiphol, Microsoft, Heineken, Rabobank, ABN Amro, ING, RBS, Deutsche Bank, Van Lanschot, SNS, Insinger De Beaufort, Dura Vermeer, BAM, Heymans, Vodafone, KPN, E.ON, RWE, Vattenfall, Eneco, De Brauw Blackstone Westbroek, Allen & Overy, NautaDutilh, Stibbe, Houthoff);

13. zullen als onderdeel van het meerjarig programma fondsenwerving Socialiter gerichte sponsorbijeenkomsten worden georganiseerd;

24. wordt onder de vereniging Socialiter

een Fonds opgericht, waarin de sponsoropbrengsten worden ondergebracht, onder vaststelling van de doelen waaraan het Fonds uitkeert (in de vorm van prijzen aan docenten, bekostiging van speciale bijeenkomsten en stipendia voor getalenteerde leerlingen).

Voorlopig slotwoord: de rentree

Met zijn 'rentree' in het gerestaureerde en vernieuwde schoolgebouw aan de Laan van Meerdervoort nr. 57 is het Gymnasium Haganum begonnen aan een nieuwe periode van zijn bestaan. Ligt een tweede eeuwfeest in het verschiet? Als een feniks herrezen wijst het nieuwe generaties scholieren de weg naar intellectuele en wetenschappelijke vorming, die hopelijk niet op zichzelf staat, maar goed verbonden is met een besef voor maatschappelijke werkelijkheid en verantwoordelijkheid. Het vooruitzicht van het lustrum 2013 vormt voor Socialiter als vereniging van oud-leerlingen een aanmoediging om systematisch en projectmatig initiatieven te ondernemen die bij kunnen dragen aan de instandhouding van de voortreffelijkheid en faam van het Gymnasium Haganum. Daar gaat het ons om. Graag roep ik U allen op actief deel te nemen aan het debat over de functie en rol van Socialiter, en, ook in financieel opzicht, Uw schouders te zetten onder de initiatieven die hiervoor zijn geformuleerd.

*'Speramus nos feliciter constare societatem
Per semper omnia tempora ad mundi
vastitatem
Et simus semper hilares et alacres et sani!
Vivat, Vivat, Societas Gymnasii Hagani!'**

** 'Wij hopen dat onze vereniging gelukkig zal
standhouden
Door altijd alle tijden heen in de onmeetbare omvang van
de wereld
En mogen we maar altijd vrolijk en enthousiast en gezond
blijven!
Vivat, Vivat Societas Gymnasii Hagani!'*

Vertaald door: Hielke Vriesendorp (e.e. 2011)

SOCIALITER LEZINGENCYCLUS 2012

Nu de school weer terug is op de Laan van Meerdervoort is het moment gekomen om de draad van vóór de verbouwing weer op te pakken. Ofschoon het niet zal meevallen de superieure kwaliteit lezingen van toen te evenaren, presenteren wij met trots de nieuwe lezingencyclus 2012:

14 februari 2012

Simon Burgers
HET GEHEIM VAN PARIJS

13 maart 2012

Egbert Jacobs
DE LAATSTE MAANDEN VAN DE DDR

8 mei 2012

Roefie Hueting
MILIEU EN GROEI, GAAT DAT WEL SAMEN?

12 juni 2012

Judith Dijs
MIDDELEEUWEN, DE CRECHE VAN ONZE
FILOSOFIE

Aanvangstijd: 20.00 uur

Locatie: Gymnasium Haganum, Laan
van Meerdervoort 57, Den Haag

Toegang: € 3,- , contant te betalen bij
binnenkomst

Voor wie: (oud-)leerlingen, docenten en
andere belangstellenden

De lezingen hebben een besloten karakter en zijn interactief, dus met vragen en/of discussie na afloop, dan wel tijdens de inleiding van de spreker. Het bestuur van Socialiter zal grenzen van tijd en fatsoen bewaken. Na afloop is er

gelegenheid om in een informele sfeer van gedachten te wisselen onder het genot van een drankje. Voorzover toepasselijk is er ook (live) muziek. De cyclus zal na de zomervakantie worden voortgezet, onder andere met lezingen over klassieke dichters en het fascinerende, mystificerende verhaal van het Oera Linda Boek.

14 februari 2012

Simon Burgers
HET GEHEIM VAN PARIJS

Parijs is een stad vol raadselen. Waar zijn nog Romeinse resten en waar Middeleeuwse stukjes stadsmuur? Hoe zie je ogenblikkelijk het verschil tussen een 18e eeuwse en een 19e eeuwse huis? Hoe komt de stad aan haar huidige vorm? Waar loopt het riviertje de Bièvre, beschreven in Alleen op de wereld? Welke straatjes vormen het decor van Paris, je t'aime? Waar woont de hoofdpersoon uit Adriaan van Dis' De wandelaar? Deze vragen en nog vele andere worden beantwoord in een caleidoscopische Parijslezing door Simon Burgers. De spreker (e.e. 1976) is componist en neerlandicus. Hij was zowel leerling van als docent op het Gymnasium Haganum. Recent woonde hij acht maanden op verschillende plekken in Parijs.

13 maart 2012

Egbert Jacobs
DE LAATSTE MAANDEN VAN DE DDR

Egbert Jacobs was ambassadeur in Oost-Berlijn op het moment dat in 1989 de Berlijnse Muur viel. Het was een revolutionaire episode waarin niet alleen de beide Duitslanden, maar

zelfs Oost- en West-Europa uiteindelijk weer verbonden werden. De wereld is sindsdien zo radicaal veranderd dat menigeen Das Leben der Anderen als fictie ziet. Toen Jacobs tussen maart 1989 en oktober 1990 zijn dagboek bijhield was dat aanvankelijk echter nog barre realiteit. Dit onlangs verschenen boek ('Oost-Berlijns Dagboek, De laatste maanden van de DDR') is een ooggetuigenverslag van de laatste stuip trekkingen van communistisch Oost-Duitsland. Met ironische distantie vertelt Egbert Jacobs over onderhandelingen tussen de grootmachten van toen, de slagvaardigheid van Helmut Kohl, de rol van Michail Gorbatsjov en nog veel meer. Deze lezing is een absolute must voor iedereen die zich verheugt op de Haganum-musical (en die ook nog een beetje wil begrijpen).

8 mei 2012

Roefie Hueting

MILIEU EN GROEI, GAAT DAT WEL SAMEN?

Milieufuncties zijn gedefinieerd als de gebruiksmogelijkheden van de niet door de mens gemaakte fysieke omgeving. (Milieu) duurzaamheid is gedefinieerd als het dynamisch evenwicht waarbij vitale milieufuncties beschikbaar blijven voor komende generaties. Het (milieu)Duurzaam Nationaal Inkomen (mDNI) is het maximaal haalbare productieniveau in een (milieu)duurzame situatie. Het standaard Nationaal Inkomen (NI of BBP) is een maat voor het gerealiseerde productie niveau. De afstand tussen NI en DNI geeft aan hoe ver we van duurzaamheid zijn verwijderd. Alle regeringen geven de hoogste prioriteit aan de groei van het NI. Er zijn vijf argumenten waarom duurzaamheid hoogstwaarschijnlijk niet kan worden bereikt

bij een groeiende productie. Gezien het verzorgsbeginsel blijkt hieruit dat onze planeet wordt bedreigd door een verkeerd geloof in een verkeerd geformuleerde groei. Hueting trekt zijn conclusies in samenspraak met de zaal. Wie het niet met hem eens is, mag hem direct interromperen.

De spreker (e.e.1948) publiceerde tussen 1965 en 2012 rond 150 artikelen, voornamelijk over milieu en groei. In 1974 promoveerde hij cum laude op dit onderwerp. Er werden internationale symposia aan zijn werk gewijd in de Koninklijke Academie van Kunsten en Wetenschappen in Amsterdam, de Wereldbank in Washington D.C. en de OECD in Parijs. Hij ontving voor zijn werk de Global 500 Award van de Verenigde Naties en een ridderorde. Hij gaf gastcolleges en voordrachten in verschillende landen van Europa, Azië, Verenigde Staten, Afrika en Zuid Amerika. Daarnaast is hij bekend als jazzmusicus. Het belooft dan ook een even swingende als boeiende avond te worden.

12 juni 2012

Judith Dijs

MIDDELEEUWEN, DE CRECHE VAN ONZE FILOSOFIE

Wie leest er nog filosofische teksten uit de middeleeuwen? Vaak wordt gedacht dat deze teksten niet voor niets in de vergetelheid zijn geraakt. Alsof er in deze periode niets anders is gebeurd dan het herhalen en becommentariëren van Plato en Aristoteles. Niets is minder waar. De middeleeuwse filosofie, met name de taal filosofie en de logica, stond op een veel hoger peil dan men denkt. Zo heeft Descartes zijn 'cogito ergo sum' simpelweg overgenomen van Augustinus (5e

eeuw). Ander voorbeeld: de cognitietheorie van John Searle uit 1983. Deze is direct afkomstig van Willem van Ockham (14e eeuw).

Spreekster (1962) is afgestudeerd in filosofie en klassieke talen. Zij promoveert in maart 2012 op een proefschrift over de verpletterende logica van de 14e eeuwse Franse filosoof Hervaeus Natalis.

Daarnaast werkt zij als zelfstandig vertaler van software, medisch-technische teksten en (semi) wetenschappelijke literatuur. Tijdens de lezing voert Judith Dijs haar toehoorders mee terug naar de middeleeuwen en legt zij uit met hoeveel plezier en succes wij oude, schijnbaar vermolmd manuscripten kunnen omtoveren tot moderne, leesbare uitgaven.

NIEUWE HAGANUM MUSICAL – THE BERLIN CONNECTION

Door: Piet Raphael (e.e. 1983)

Op 10 en 11 april 2012 staan we met een nieuwe musical op de planken van het Lucent Danstheater. De voorbereidingen zijn bij het schrijven van dit stukje al in volle gang. En dat moet ook wel, aangezien we een spektakel met meer dan 480 (!) leerlingen op het podium gaan brengen.

De musical is al ruim 35 jaar een begrip voor elke Haganummer. Vanaf 1974 regisseerde Joe Raphael elke twee jaar een stuk in de grote theaters van de stad: het HOT-theater, Diligentia, de Koninklijke Schouwburg, het Circustheater, de Dr Anton Philipszaal, de PWA-zaal en het Lucent Danstheater. Na het afscheid van Joe in 2005 viel mij de eer om in samenwerking met Michiel Münninghoff de organisatie van de musicals over te nemen. Zo brachten we Wijsbegeerte (2006) en maakten we een remake van Odysseus, Odysseus! (2010).

Het leuke van de musical is dat iedereen erbij betrokken is. Bruggers staan naast zesde klassers te zingen en dansen, om vervolgens een paar jaar later zelf het heilige vuur door te geven aan een nieuwe generatie. De spanning

in de weken voorafgaand aan de voorstellingen is voelbaar door de hele school en de ontlading na afloop is fantastisch om mee te maken. Het is elke keer weer verbazend te zien hoeveel talent er op het Haganum rondloopt. Acteren, zingen en dansen voor een zaal met 1000 mensen, het gebeurt allemaal alsof het niks is. Ik denk dat menig professioneel musicalgezelschap hier jaloers op zou zijn.

Zonder de inzet van ouders en leraren achter de schermen zijn de musicalprojecten niet denkbaar. Elke keer moeten er weer honderden leerlingen gekleed en geschminkt het podium op. De musical is een unieke gelegenheid om ouders te leren kennen en bezig te zien op al die verschillende vlakken: schmink, decor, begeleiding, PR, catering, fotografie, video, theatertechniek en natuurlijk de kleding, het staat er altijd weer tot in de puntjes verzorgd! De orkestbak wordt traditiegetrouw bevolkt door oud-leerlingen. Voor deze voorstelling hebben we een aantal van de talenten die de school de afgelopen jaren heeft voortgebracht weten te strikken voor de band.

En dan dus het verhaal. The Berlin Connection speelt zich af tegen de val van de Berlijnse muur. Het verdwijnen van de muur is voor iedereen goed nieuws, behalve voor duistere krachten die veel geld verdienen aan de wapenwedloop. Er is hun alles aan gelegen de koude oorlog te laten voortduren. Ondertussen wordt in een West-Berlijnse nachtclub het leven gevierd...

De kaartverkoop vindt vanaf begin maart plaats op school. Kaarten kunnen ook worden besteld via de website van het Lucent Danstheater. We hopen op 10 en 11 april weer veel oud-leerlingen te mogen begroeten! Voor een korte impressie van Odysseus, Odysseus! zoek via Youtube op "De Lente Lacht/ Polyphemus"; of gebruik de volgende URL: <http://www.youtube.com/watch?v=3K5IqNRUTnM>

Musicals van het Gymnasium Haganum door de jaren heen

1977	After Magritte/ Voor Rodin (Diligentia)	1992	Steen der Dwazen (PWA Zaal)
1978	Wijsgeren Willen Wel (Diligentia)	1994	Leonardo, Wedergeboorte (PWA Zaal)
1979	Birds (Koninklijke Schouwburg)	1996	Odysseus, Odysseus! (Lucent Danstheater)
1981	Caesar & Cleopatra (Koninklijke Schouwburg)	1998	Peace Child (PWA Zaal)
	Een avondje uit in 1907/ Pyramus & Thisbe (HOT-theater)	1999	Faust, Foei! (Elandkerk)
1984	Canterbury Tales (HOT-theater)	2001	Wijsbegeerte (Dr Anton Philipszaal)
1985	Odysseus, Odysseus! (HOT-theater) Koning Midas (Diligentia)	2003	Leonardo, Wedergeboorte (Dr Anton Philipszaal)
1987	Lucius, Lucius (Circustheater)	2005	Steen der Dwazen (Dr Anton Philipszaal)
1988	Alle Mensen! (Circustheater)	2007	Wijsbegeerte (Lucent Danstheater)
1990	Wijsbegeerte (Circustheater)	2010	Odysseus, Odysseus! (Lucent Danstheater)
1991	Aida (Rijks Oudheidkundig Museum Leiden)		

HET GYMNASIUM HAGANUM: RENOVATIE EN NIEUWBOUW

Door: Eric Peters

Het markante gebouw aan de laan van Meerdervoort 57 werd in 1905 gebouwd voor het stedelijk Gymnasium, op een stuk grond geschonken door mr A.E.H. Goekoop aan de gemeente Den Haag. In 1907 werd het pand betrokken door ongeveer 350 leerlingen. Dit zelfde pand, uitgebreid met een tekenlokaal en een gymzaal aan de achterzijde van het gebouw, werd in 2005 bevolkt door meer dan 600 leerlingen. Alle ruimtes die het pand had werden op de een of andere manier gebruikt, of eigenlijk misbruikt. Duidelijk werd dat het pand knelde aan alle kanten en dat het steeds moeilijker werd om onderwijs te geven dat gebruik maakte van moderne communicatie- en informatiedeel systemen en tevens een gedegen voorbereiding vormde voor wetenschappelijk onderwijs.

De bouwcommissie

In het schooljaar 2005-2006 werd een bouwcommissie opgericht bestaande uit de volgende leden: de heer Kloeg (rector), de heer Smits (conrector), mevrouw Buil (docente scheikunde), de heer van der Jagt (docent tekenen), de heer Keijser (technisch onderwijs assistent) en ondergetekende (docent economie). De bouwcommissie kreeg als opdracht de knelpunten te inventariseren en met behulp van een architect een plan op te stellen, waar door minimaal 90% van de knelpunten opgelost zouden worden. Verdere voorwaarden waren dat verbouwd zou worden met respect voor het bestaande gebouw en dat de identiteit van het Haganum niet verloren zou gaan. Dit bleek binnen de geldende randvoorwaarden geen gemakkelijke taak. Het pand was namelijk een Rijksmonument, het budget was beperkt, de knelpuntenlijst was lang en de burenhouders bij nader inzien toch wel heel dichtbij. Niet te vergeten de groep docenten die zich realiseerde dat voor de gewenste verbeteringen een gedeelte van de oude charme van het Haganum zou moeten verdwijnen. De architect maakte meerdere plannen, die tijdens de

bouwcommissievergaderingen besproken werden en uiteindelijk resulteerden in een plan waarbij de meisjestuin overdekt zou worden en de functie van kantine/theaterzaal zou gaan vervullen. De ambtenaren van de gemeente Den Haag stemden hiermee in en het plan werd ter goedkeuring voorgelegd aan de ambtenaren van de Rijksmonumentendienst, die het door hun collega's goedgekeurde plan, direct naar de prullenbak verwees. Zij stelden dat aan de achterzijde bijgebouwd kon worden, omdat dit het monumentale karakter van het pand niet schaafde. Dat wij hierdoor in conflict zouden komen met de achterburen vonden zij van ondergeschikt belang.

Vol goede moed werd een volgend plan uitgewerkt, waarbij op het terrein aan de achterzijde van het gebouw een kantine, een mediatheek, twee leslokalen en een gymzaal gepland werden. Dit plan werd door alle diensten goedgekeurd en door de bouwcommissie, tijdens een speciale vergadering met de omwonenden, gepresenteerd aan de burenhouders. Deze bijeenkomst was het begin van een langdurend conflict met de

achterburen die zich verenigden in "De buren van het Haganum". In menige bijeenkomst met hen heeft de bouwcommissie het plan aangepast (afstand houden tot de tuinmuur, de gymzaal ook ingraven, een levend dak) in de hoop de buren milder te stemmen en een gang naar de rechter te voorkomen. Dit laatste is helaas niet gelukt, maar na twee zittingen bij het gerechtshof werden de bezwaren van "De buren van het Haganum" tegen de afgegeven bouwvergunning door de gemeente, ongegrond verklaard. Voordat gestart kon worden met de voorbereidingen van de bouw moesten nog enkele bomen op het binnenterrein gekapt worden. Hiervoor werd door de gemeente een kapvergunning afgegeven en voordat een vogeltje zich kon nestelen in een van de bomen of dat een boze buur zich aan een boom kon ketenen, zijn de bomen gerooid.

Stokroosstraat 185

De nieuwbouw en de renovatie waren dusdanig ingrijpend dat het niet mogelijk was om tijdens de bouw in het pand te blijven. Met behulp van de stichting VO Haaglanden werd gezocht naar een alternatieve locatie. Deze werd gevonden in een pand van Het Mondriaan aan de Stokroosstraat 185. Na enige aanpassingen aan het pand werden de lessen vanaf augustus 2010 gegeven op de Stokroosstraat. Natuurlijk was dit even wennen, dit duurde echter niet lang, want de lokalen waren ruimer dan op de laan van Meerdervoort en er was een mooie, lichte kantine. Tijdens onze afwezigheid werd het oude pand van kelder tot zolder geheel gerenoveerd. De kelder werd geschikt gemaakt als toegangsruimte en lockerkelder en de zolder werd omgebouwd tot een examenzaal. De oude mediatheek (oorspronkelijk de tweede

gymzaal) werd omgetoverd tot docentenkamer en hier kregen de kunstzinnige vakken hun vaklokalen. Dit was mogelijk door het leggen van een tussenvloer in de hoge mediatheek, waardoor deze vierkante meters dubbel gebruikt konden worden. De docentenkamer kreeg hierdoor een centrale plek in het pand, van waaruit alle lokalen snel te bereiken zijn en zicht is op de gebeurtenissen in de er achter gelegen kantine.

De verbinding tussen oud en nieuw

Een binnenhuisarchitect kreeg de opdracht om door middel van meubelementen een samenhang te creëren tussen de oudbouw en de nieuwbouw. Dit heeft geleid tot het ontstaan van de "servicewand", een meubelement vooraan in het klaslokaal, dat bergruimte en plek voor het digitale bord biedt. De stijl van dit element kan teruggevonden worden in de uitgiftebalie in de kantine, de balie in de mediatheek en in het werkpodium van de TOA's in het betalab. De klassieke sfeer die je als eerste bemerkt bij het betreden van de hal is doorgetrokken naar de nieuwbouw door het aanschaffen van nieuwe bustes en beelden. Deze zullen een plek vinden in de kantine en de mediatheek.

Multimedia

Op ICT-gebied moesten ook heel wat knelpunten opgelost worden. Elk lokaal moest uitgerust worden met een multimediaal presentatiebord. In de klaslokalen moesten leerlingen met laptops draadloos kunnen internetten en er moest een mogelijkheid komen voor het afnemen van digitale examens. Na lang wikken en wegen is in de leslokalen gekozen voor een 65' multitouch LCD scherm, aan beide zijden voorzien van whiteboarden. Deze oplossing

biedt een groot aantal nieuwe didactische mogelijkheden, waarvan wij vinden dat wij die onze leerlingen niet moeten onthouden, maar die ook ons budget te boven gaat. Om dit op te lossen is met behulp van een aantal enthousiaste ouders een sponsorcommissie opgericht die als doel heeft om financiële middelen te genereren om net iets extra's te realiseren dan dat het budget toe laat. Zij hebben een sponsorbrochure samengesteld waarmee mogelijke sponsors benaderd zijn.

Het verblijf op de Stokroosstraat heeft uiteindelijk iets langer geduurd dan gepland door de perikelen met de "De burens van het Haganum". Het gepland verblijf van één schooljaar is uiteindelijk opgerekt tot anderhalf schooljaar. In de Kerstvakantie van schooljaar 2011-2012 zijn wij weer terugverhuisd naar de Laan van Meerdervoort. De aannemer was net niet helemaal klaar, maar wel in voldoende mate dat wij zonder problemen de lessen op de Laan van Meerdervoort, konden hervatten. Tijdens de Kerstvakantie werd het nog even heel erg spannend, omdat wij voor de levering van stroom, via een speciaal voor het Haganum

gebouwd transformatorhuis, overgeleverd waren aan de "goden" van Stedin. Uiteindelijk zijn wij de tweede dag in ons gerenoveerde en uitgebreide pand weer aangesloten op het elektriciteitsnet. De eerste dag met alleen de bouwstroom voorziening hebben wij benut om de leerlingen kennis te laten maken met het hernieuwde Haganum. Zesde klassers werden als eerste ontvangen en kregen een rondleiding, waarna zij gedurende de rest van de dag de lagere leerjaren ontvingen en rondleidden. Voorafgaand aan de rondleiding werden de leerlingen toegesproken door de heer Kloeg die hen iets vertelde over de geschiedenis van het pand en dat het Haganum aan een tweede leven begonnen is, waarin andere regels gelden dan voorheen, zodat zij en generaties na hen nog vele jaren kunnen profiteren van de gedane investeringen.

Vanuit mijn functie als voorzitter van de bouwcommissie, die zijn einde nadert, hoop ik u allen te mogen rondleiden op de bijeenkomst voor oud-leerlingen van zaterdag, 12 mei aanstaande.

'HET IS MIJN DROOM OM IN HET TORENTJE VAN HET HAGANUM OOK NOG EENS EEN KLOKKENSPEL OP TE HANGEN'

In gesprek met scheidend hoofdredacteur Aviva Boissevain (e.e.1991)

Ter gelegenheid van haar afscheid als hoofdredacteur van *Socialiter*, en ook als vingeroefening voor haar opvolger, kunt U in dit jubileumnummer (25ste nummer) kennis nemen van het grote afscheidsgesprek dat is afgenomen van Aviva Boissevain. In dit interview gaat Aviva op de haar kenmerkende directe, charmante, en weinig verhullende wijze in op een aantal zaken dat haar bezig houdt.

Door: Giap Tan (e.e. 1970)

Schooltijd

'Ik ben in Den Haag geboren (1973) en heb drie lagere scholen bezocht. Veruit mijn favoriete was een school van eigen keuze: de Mariaschool in Leidschendam. Op mijn tiende ben ik daar naartoe gegaan, hoewel ik van huis uit antikerkelijk ben opgevoed. De Mariaschool was in meerdere opzichten bijzonder: rapportcijfers werden niet uitgedeeld, aan de Cito-toets werd niet meegedaan, iedere dag een uur zangles, schaken en volksdansen. Aanvankelijk wilde ik niet naar het Haganum, maar graag naar het Sint Maartenscollege. Omdat mijn twee oudere zussen wel al op het Haganum zaten sloot ik een compromis: ik zou voor één jaar naar het Haganum gaan. Ik moest een toelatingsexamen doen, net als een klasgenootje van deze zelfde Mariaschool. Waarschijnlijk had de toenmalige rector Erik Bierman vraagtekens bij wat leerlingen op deze school nu eigenlijk leerden. Zo hebben uiteindelijk alle drie de zussen Boissevain met succes in zes jaar tijd het Haganum verlaten (e.e. 1988, 1989 en 1991). Op school werd ik geplaatst in klas 1C, bestemd voor leerlingen van buiten Den Haag. Dat systeem hanteren veel scholen, met de gedachte dat

leerlingen dan samen kunnen reizen. Zo zet het gymnasium in Hilversum bijvoorbeeld alle leerlingen uit het welvarende Laren bij elkaar in dezelfde klas. Daaraan wil geen docent lesgeven.

Studie

Na mijn eindexamen in 1991 (alfa en bèta) mocht ik van mijn ouders een jaar in Italië studeren. De Romereis van het Haganum, onder leiding van leraar Tekenen en Kunstgeschiedenis Frans van der Steen (1944 – 2008), had mijn ogen geopend. Mijn keuze viel op Siena, waar ik een jaar Italiaanse taal en kunstgeschiedenis heb gestudeerd. Ik had behoefte aan een pauze na mijn eindexamen, om de boeken waar ik op school niet aan toe was gekomen te lezen. Daarnaast heb ik veel door Italië gereisd, Dante gelezen en colleges gevolgd bij Umberto Eco in Bologna. Intussen werd het tijd mijn studiekeuze te bepalen. Uiteindelijk is het niet de TU Delft, maar de Universiteit van Amsterdam geworden, en niet bouwkunde, maar rechten (t/m mijn propedeuse) en theologie. Mijn afstudeerscriptie ging over de Verlichting. Dit heb ik geïllustreerd aan de hand van de opera Don Giovanni van

de componist W.A. Mozart (1756–1791), een Verlichtingsopera bij uitstek.

V.N.I.C.A.

In Amsterdam trad ik toe tot Westersch Litterarisch Gezelschap V.N.I.C.A. (Vno Nominati Colimus Amicitiam), het oudste studentendispuut van Amsterdam (1850). In de jaren 70 van de vorige eeuw heeft het dispuut zich losgemaakt van het Amsterdams Studentencorps. Van oorsprong was het een mannelijk dispuut. Na de afscheiding traden ook vrouwen toe. In mijn jaar van aankomst (1992) woonden er op het huis acht jongens en twee meisjes. Binnen Unica wordt traditiegetrouw veel aandacht besteed aan literatuur en muziek. Bekende leden waren o.a. de componist Alphons Diepenbrock (1862 – 1921) en de dichter Herman Gorter (1864 – 1927). Bij Unica heb ik het gebracht tot ‘Koning’, waarmee ik de eerste vrouwelijke praeses was. Ik ben er trots op dat ik tegelijkertijd ook lid en praeses ben geweest van het ‘Oostersch Litterarisch Gezelschap’ L.O.S. (‘Litteris Orientalibus Sacrum’) van de theologische faculteit. Dit gezelschap dateert uit 1806 en is nog ouder dan Unica. Ik trad tot dit gezelschap toe door mijn belangstelling voor het Hebreeuws. Ferdinand Domela Nieuwenhuis (1846 – 1919), ook theoloog, was ook lid van allebei. Het is leuk om zowel de westerse als de oosterse letteren te bestuderen.

Amsterdam

Na mijn afstuderen ben ik, zoals zoveel alumni, in Amsterdam blijven ‘hangen’. Ik voel mij bevoorrecht met mijn woonadressen in Amsterdam: zes jaar lang het Unica-huis aan de Reguliersgracht, daarna de Leidsegracht en nu het Oosterpark waar ik met Tiers Bakker

en onze net geboren dochter Heloïse woon. Wat het studeren aan een universiteit betreft is sinds mijn afstuderen veel veranderd: de faculteit theologie ging op in ‘geesteswetenschappen’, ook het fenomeen studiepunten waaraan studenten strikt moeten voldoen, deed zijn intrede. Ik heb de indruk dat al met al het studeren oppervlakkiger en massaler is geworden. Studenten van nu zijn in vergelijking met mijn tijd zakelijker van instelling. Studeren is een vorm van ‘lifestyle’ geworden, met afvinkbare extra-curriculaire prestaties als ‘informele netwerkborrels’, c.v.’s die zorgvuldig worden opgezet en aangevuld, en meer van dit soort flauwekul.

Werk

Na mijn afstuderen ben ik gaan werken op een advocatenkantoor. In 2004 ben ik klassieke talen gaan studeren. Het jaar daarop werd ik student-assistent bij de vakgroep Latijnse Taal en Letterkunde aan de UvA en het Huygens Instituut in Den Haag. Daarnaast werkte ik als docente Latijn en Grieks, eerst bij het Luzac College en daarna op het Stedelijk Gymnasium te Amersfoort. Docent zijn op een middelbare school is niet altijd een feest. Op het gymnasium waar ik les gaf zijn de afgelopen vijf jaar in totaal zo’n twaalf docenten Klassieke Talen opgestapt. Leraren in dat vak zijn sowieso moeilijk te vinden. En dan te bedenken dat er jaarlijks zo’n 100 studenten aankomen bij Klassieke Talen. Waar blijven zij? De belangrijkste oorzaak waarom het naar mijn mening niet goed gaat met het onderwijs is dat leraren niet meer zelf het laatste woord hebben over de inhoud van hun vak. De toenemende ‘mondigheid’ van leerlingen en hun ouders is hier debet aan, maar ook de druk die scholen voelen om leerlingen zo snel mogelijk door hun middelbare

school te loodsen. Een leraar ziet, wanneer hij twijfels heeft over de kwaliteit van de prestaties van een leerling, zich gesteld voor vragen van achtereenvolgens de sectievoorzitter, de afdelingsleider en de rector. Allen houden nauwlettend de schoolprestaties tegen het licht, niet met het oog op de objectieve kwaliteit van de betreffende leerling, maar met het oog op de financiën. Per eindexamenleerling die de eindstreep haalt krijgt de school een zak geld van ca. € 7.000,-. De rector onder wie ik les gaf sprak niet over leerlingen maar over 'klanten'. Als sectie Klassieke Talen ontvingen wij van onze rector eens een brief met het dringende verzoek om hogere cijfers te geven, omdat anders teveel leerlingen geen diploma zouden halen. Tenslotte wordt wel eens lacherig gedaan over de werklast van een leraar. De realiteit is dat vrijwel geen enkele leraar in ons land binnen de uren die ervoor staan zijn werk af krijgt. Leraren zijn structureel overbelast, al zeer geruime tijd en tegen een gering salaris.

Sinds 2007 ben ik predikant. Ik heb geen kerkelijke achtergrond en ben, zoals ik al eerder opmerkte, niet gelovig opgevoed, maar de kerk die mij voor dit ambt benaderde vond dat juist aantrekkelijk. Dat was de Doopsgezinde gemeente van Amsterdam. Een vrijzinnige gemeente en van oorsprong een schuilkerk (zoals ook bijvoorbeeld De Rode Hoed en de Duif). Het ambt van dominee neem ik zeer serieus. De eerste begrafenis die ik moest leiden betrof een overledene die driemaal getrouwd was geweest. Alle aanwezigen van de diverse gezinnen waren zeer emotioneel. Het is dan aan jou als dominee om binnen vijf dagen de mensen toch op een of andere manier bij elkaar te krijgen en van dit afscheid iets moois te maken.

Grieks en Latijn

In mijn vrije tijd lees ik o.a. Homerus en Vergilius met mijn oud-leraar Klassieke Talen van het Haganum, Hans Albertz. De charme van de klassieke talen is dat ze je het Nederlands beter doen begrijpen en beheersen. Het is jammer dat de beheersing van het Grieks en Latijn, of desnoods van een van de twee, niet meer op het eindexamendiploma staat. Sinds de Mammoetwet krijgen gymnasiasten geen gymnasiumdiploma meer, maar een vwo-diploma.

Vrienden van het Gymnasium

Naast mijn dagelijkse werkzaamheden ben ik voorzitter van de Vereniging Vrienden van het Gymnasium. Het plan de proefvertaling uit het Centraal Eindexamen te laten vervallen is vorig jaar door ons toedoen getorpedeerd. Op speciaal verzoek van de Minister van OCW heeft de vereniging haar een uitgebreide reactie op het plan gestuurd. Of het daardoor komt, of gewoon alleen maar vanwege de bezuinigingen, de proefvertaling blijft gehandhaafd. Onze vereniging is daar tevreden over. De vereniging is in de jaren 80 van de vorige eeuw opgericht, toen het lot van de zelfstandige gymnasia in Nederland op zijn dieptepunt was. Die doelstelling is gehaald, gezien de bloei die de categorale gymnasia nu doormaken. Ook het Haganum heeft zo'n crisis meegemaakt en die gelukkig overleefd. Nu, 30 jaar later, kun je misschien als kanttekening plaatsen dat wij als vereniging ervoor hebben gezorgd dat de gymnasia langzamerhand aan hun eigen succes ten onder gaan. De huidige 40 zelfstandige gymnasia zijn inmiddels 'fijne kleinschalige wittescholen' geworden en ouders zetten alles op alles om hun kind, getalenteerd of niet, daarop geplaatst te krijgen. Naast het

geven van gevraagd en ongevraagd advies aan onderwijsbestuurders houdt de vereniging zich bezig met het oprichten van nieuwe gymnasia. We wagen een poging in Maastricht en voor komend jaar staat Amstelveen op de agenda.

Socialiter

Ik heb genoten van de jaren dat ik actief ben geweest voor Socialiter (zowel het blad als de vereniging). Daarbij denk ook aan de inzet van oud-redacteur Albert Huizinga, en oud-rector Erik Bierman. Daarnaast ben ik de huidige rector, Goof Kloeg, erkentelijk dat hij mij de faciliteiten bood om de lezingencyclus op te zetten. Ik ben blij dat ons nieuwe bestuurslid André Carstens de organisatie hiervan voortzet. Bijzonder is ook de aanwas van nieuwe redactieleden voor Socialiter, in het bijzonder Hielke Vriesendorp (e.e. 2011) die naar ik begrijp op zijn eindlijst een 10 voor Latijn had. Als hoofdredacteur doe ik nu een stapje terug, maar blijf lid van het bestuur. De belangrijkste reden hiervoor is dat ik de redactie van het blad van alle oud-gymnasiasten, niet alleen die van het Haganum, ga doen. Dit jaar word ik hoofdredacteur van Amphora, het mededelingenblad van de Vereniging Vrienden van het Gymnasium. Daarnaast is op 26 juli 2011 onze dochter Heloïse Henriëtte, vernoemd naar respectievelijk haar moeder en grootmoeder, geboren.

Het Torentje

Als beiaardier geef ik af en toe concerten op het carillon van Amersfoort, het Stadhuis van Leiden en de Universiteit Nyenrode. Het is mijn droom om in het torentje van het Haganum ooit nog eens een klokkenspel op te hangen. Dan kan ook die ruimte nuttig worden gebruikt voor (muziek)onderwijs’.

NRC/HANDELSBLAD VAN 11 JANUARI 2012

'Mag ik het beeld even nuanceren?'

Een dag in het leven van een leraar klassieke talen

Gerben Westerink (31) is leraar klassieke talen in Gouda. Maandag staakte hij tegen het kabinetsbeleid, gisteren stond hij weer voor de klas. 'In het weekeinde ben ik bekaf.'

Door: Mark Hoogstad

07.40 uur

Het is buiten nog donker als Gerben Westerink en zijn collega Tine Larooy driftig overleg voeren in de helverlichte lerarenkamer van het Coornhert Gymnasium. 'Veertig pagina's van de Ilias vind ik een schappelijke hoeveelheid', zegt Westerink. Aan de overzijde van de tafel wordt instemmend geknikt. Westerink, leraar klassieke talen (Grieks en Latijn), tikt de afspraak onmiddellijk in zijn beeldscherm. Die staat. Voor volgend trimester.

Een dag eerder stond hij nog in Den Haag, samen met ruim duizend collega's uit het land. Te demonstreren tegen het 'ondoordachte beleid' van minister Van Bijsterveldt (Onderwijs, CDA). 'Goede sfeer, goede toespraken.' Net als de overgrote meerderheid van zijn collega's verzet Westerink zich tegen het inleveren van zeven vrije dagen en het inkorten van de zomervakantie, van zeven naar zes weken. 'Ik ben niet liever lui dan moe, integendeel zelfs, maar de toenemende werkdruk tast de onderwijskwaliteit aan.' Daar zit zijn pijn. En zijn ergernis. Het kabinetsvoorstel wordt binnenkort in de Eerste Kamer besproken.

Vandaag roept de plicht weer, ondanks de oproep van zijn vakbond, Leraren in Actie, om

drie dagen op rij te staken. 'Dat kan en wil ik mijn leerlingen niet aandoen. Volgende week is het proefwerkweek. Als ik hier drie dagen mijn gezicht niet laat zien, dan weet ik één ding zeker: onnodig veel onvoldoendes.' Met alle gevolgen van dien: nerveuze leerlingen, vragende ouders. Op 26 januari, tijdens de nationale manifestatie van de Algemene Onderwijsbond, legt hij het werk wel weer neer. 'Dit voorstel moet van tafel.'

08.25 uur

De bel gaat. Het eerste lesuur. Behendig baant Westerink zich een weg door de zwerm tieners in de gangen. Twee trappen op en hij is op de plaats van bestemming: klaslokaal 23. Zijn domein. De eerste vraag van de dag: 'Meneer, bent u naar de kapper geweest?' Westerink grijnst. 'Ja, dat klopt.' Hij begint op enthousiaste toon. 'Goedemorgen allemaal en een gelukkig Nieuwjaar.' Al is 2012 niet voor iedereen even gelukkig begonnen, voegt hij daar een tikje cynisch aan toe. Westerink deelt enkele 'stevige onvoldoendes' uit voor een schriftelijke overhoring Oud-Grieks. Gelaten worden de cijfers in ontvangst genomen. Hier en daar klinkt een zucht.

10.10 uur

Het blokkur Grieks voor klas 4 (29 leerlingen) is ten einde. Jelle Stoffels (15) bergt zijn laptop op. Hij heeft begrip voor het feit dat 'meester' Westerink een dag eerder heeft gestaakt. 'Als je meer moet doen voor hetzelfde geld, dan moet je je stem verheffen.' Maar Stoffels – zwart geverfde haren, spijkerbroek met ketting – plaatst ook een kanttekening. 'Met die werkdruk valt het wel mee. Als leerlingen doen wij heel veel zelf. Zelfstudie noemen we dat.'

Westerink kent die geluiden. Zoals hij ook weet dat de indruk bestaat dat zijn collega's in het vmbo het vele malen lastiger hebben, omdat ze daar 'een ongedisciplineerd zootje' in toom moeten houden. Mag hij dat beeld even nuanceren? 'Bij ons ligt de lat – terecht – hoog. Dat betekent bijvoorbeeld dat ik keer op keer niet één, maar drie verschillende proefwerken maak.' Zowel de leerlingen als hun ouders zijn veeleisend, benadrukt hij. 'Ik moet ze blijven uitdagen, blijven prikkelen en dus vernieuwen. Zo niet, dan halen de leerlingen mij in.' En vragen hun ouders om opheldering. Zoals de laatste jaren steeds vaker gebeurt, constateert Westerink. 'Vooral per mail, want een mailtje is zo getikt.' Ook dat kost tijd. 'Tien mails per dag is geen uitzondering.'

11.15 uur

Zijn tweede blokkur Grieks, ditmaal voor klas 5 (25 leerlingen), is halverwege. Westerink behandelt de ene na de andere Griekse tekst. In razend tempo trekt de Klassieke Oudheid voorbij: Homerus, Odysseus, Herodotus. Hij wijst de zinnen op het projectiescherm aan met een handboog die een scholier ooit voor hem maakte. Zijn leerlingen werken grotendeels zelfstandig. Af en toe gaat een vinger de lucht

in. Westerink loopt heen en weer om vragen te beantwoorden. Het kost hem weinig moeite de orde te handhaven. Slechts af en toe laat hij een langgerekt 'sssst' horen, met de wijsvinger voor zijn mond.

12.05 uur

De grote pauze begint, maar niet voor Westerink. Met de broodtrommel onder zijn arm loopt hij naar de kopieerruimte. 'Proefwerken uitdraaien en sorteren.' Hij heeft vandaag een drukke dag: zeven lessen op rij, slechts onderbroken door twee korte (10 minuten) en een lange pauze (30 minuten). 'Ik praat vandaag relatief veel. Dat maakt het vermoeiend.' Maar hij klaagt niet. 'Dit is een geweldig vak. Het is een cliché, maar ik haal enorm veel voldoening uit de voortgang van mijn leerlingen.'

Vier dagen in de week begint zijn werkdag om half acht 's ochtends. 'Ik zou ook wat later kunnen komen, maar ik heb dat extra uurtje nodig.' Lessen voorbereiden, overleggen met zijn collega's, de laatste proefwerken nakijken. Hij is een jonge vader. Zijn twee dochters (vijf en twee jaar) eisen na schooltijd alle aandacht op. 'Pas als zij op bed liggen, heb ik de handen weer vrij om me op school te richten.' Want ja, ook 's avonds gaat het werk door. 'In het weekeinde ben ik bekaf, dan is het echt bijkomen geblazen.'

Zelfs in vakanties ontkomt hij niet aan zijn werk. 'Je kan niet op de eerste dag onvoorbereid voor de klas staan.' Hij doet het graag en met liefde, maar: 'Begrijpt de minister wel hoe onze dagen en weken eruit zien? Wat mij vooral irriteert is de suggestie die ze wekt: jullie kunnen niet plannen, dus doe ik het maar voor jullie.' Het voorstel om de zomervakantie in te korten van

zeven naar zes weken is volgens Westerink vooral bedoeld om ouders tegemoet te komen. 'Hoe korter ze hun kinderen onder hun hoede hebben, hoe prettiger ze dat vinden.'

15.15 uur

Het laatste uur, Latijn voor klas 2 (24 leerlingen), is voorbij. Westerink oogt vermoeid. Bijna zeven uur van onophoudelijk geroezemoes in bedompte ruimtes laat zijn sporen na. 'Een leraar is als een verkeersleider op Schiphol', zegt zijn directeur, rector Marco Oehlensläger, even later in de lerarenkamer. 'Voortdurend signalen, voortdurend anticiperen.' Ook na lestijd.

21.28 uur

Een mailtje. Op verzoek heeft Westerink een opsomming gemaakt van de werkzaamheden die hij thuis nog heeft verricht. Ruim twee uur is hij zoet geweest, schrijft hij: mailen met collega's en leerlingen, lesvoorbereiding, nakijkwerk, leerdoelen formuleren, cijfers invoeren, enzovoort. 'Veel meer dan ik van plan was, maar blijkbaar kon ik ergens de energie weer vinden.'

Leraar en ouderling

Wie?

Gerben Westerink (31) is leraar klassieke talen (Grieks en Latijn). Hij is getrouwd met Priscilla (31), eveneens leraar klassieke talen. Samen hebben zij twee dochters: Quinty (5) en Chiara (2).

Waar?

Het Coornhert Gymnasium (670 leerlingen) in Gouda, gevestigd in een voormalige huishoudschool, waar Westerink sinds negen jaar werkt. Behalve leraar is hij mentor, lid van de medezeggenschapsraad en lid van de sollicitatiecommissie. In zijn vrije tijd is hij ouderling bij een protestantse kerk in Gouda.

Hoeveel leraren telt Nederland?

Het voortgezet onderwijs in Nederland telde 88.000 leraren in 2010 (bron: ministerie van OCW, Trends in Beeld 2011).

Wat verdient het?

Een beginnend leraar in het voortgezet onderwijs verdient € 2.445,- bruto per maand. In de hoogste schaal (LD14) bedraagt het brutomaandinkomen € 4.962,-.

Lerarenstaking

Maandag, gisteren en vandaag staken leraren van middelbare scholen in en rond Den Haag. Ze protesteren tegen een wet die regelt dat ze een week zomervakantie moeten inleveren. Op 26 januari volgt een landelijke staking. De verloren vakantiedagen moeten volgens het kabinet worden gebruikt voor rapportvergaderingen en cursussen.

HOE IS 'T NOU MET... HET HAGANUM VAN TEGENWOORDIG?

Door: Hielke Vriesendorp (e.e. 2011)

Voor velen zullen de negatieve kanten langzaam maar zeker uit het geheugen weg aan 't slijten zijn, zelfs voor mij, e.e. 2011. Voor velen zal sowieso de herinnering aan 't vervagen zijn. Voor velen is het al weer zo lang geleden dat de herinnering geenszins meer lijkt op hoe het de school op dit moment vergaat. Ik bevroeg een aantal huidige leerlingen en m'n eigen geheugen - mijn schooltijd is nog kortgeleden: die paar maanden, zo vertel ik mezelf. Voor voor wie de schooltijd al weer even geleden is: hoe gaat het nú met 't Haganum?

Treurig als altijd. We zijn een middelbare school. Middelbare scholen zijn treurig, daar ontsnapt niemand aan. Pesten, acné, en daar moet je dan ook nog eens mee zoenen respectievelijk naar bed voor je zo en zo oud bent. Boterhammet-pindakaaszakjes (of salami, of, maar dat is zeldzaam, hagelslag) vol ouderliefde eindigen geplet, tja waar eindigen ze eigenlijk, terwijl je zo in de derde de blikken biersmaak met een stalen gezicht naar binnen moet werken, en het lukt niet. En om de hoek staan onuitstaanbare andere 15-jarigen in het geheim kanker naar binnen te zuigen. Iets te laat wordt begonnen deodorant te gebruiken.

In klaslokalen wordt overhoord wat het Duits voor belastinghervorming (der Steuerreform) is. Een leraar maakt een grapje over Feijenoord, een leraar beeldt gepassioneerd een infantiel geworden fabrieksarbeider uit het tijdperk van Marx uit, een ziedende leraar slaat het boek uit handen van een stiekeme Harry-Potterlezer, een wiskundeleraar vertelt hoe de Chinezen de

wereld over zullen nemen - dus neem voortaan je geodriehoek mee.

Een der bevraagde leerlingen noemt sommige leerlingen asociaal, en noemt de volgens haar asociale leraren, maar "toch is er een bepaalde sfeer waar je toch wel van kan houden". Een ander noemt de leraren geweldig betrokken, en uniek, en de leerlingen ook. Weer een ander zegt hetzelfde. Als Hagani één ding gemeen hebben, dan is het wel dat ze allemaal vinden dat iedereen er uniek is. Unieker dan op andere scholen in ieder geval! Sommigen hockeyen (oké, de meesten) sommigen spelen basketball, sommigen luisteren Heavy Metal als ware het een werkelijke sport.

Wat is er nog over van de eliteschool die het ooit was? Veel volk is Gooisch be-r'd. Veel volk is ook "van de straat". We zijn op het Erasmiaans van Rotterdam na het gymnasium met de meeste leerlingen van allochtone afkomst, maar niemand weet het want niemand denkt daarover na. (Ja, ik nu. En dat voelt enorm lullig.) Intellectuele elite is het nog wel; waar in Nederland vind je nog jongeren die "opdat" kennen, begrijpen, soms zelfs gebruiken? Zonder uitzondering. Waar in Nederland stort zich een halve school nog op de Odyssee in musicalvorm en komt de andere helft kijken? Waar verwacht men nog massaal het derde deel voor een trikolon?

We zijn "mondig", wat zich uit in regelmatige clashes tussen leerlingen en het schoolbestuur, over tijdelijke verhuizing naar een ander

gebouw, over de verbouwing, over het project "De Schone School". Er zijn er die daar nog steeds wrokkig over zijn. Bij elke maatregel wordt geroepen dat de school meer en meer op een gevangenis begint te lijken. Er mag niets meer, niet meer eten van de supermarkt naar binnen nemen, niet meer in de hal rondhangen. Het schijnt dat er een corveedienst is ingevoerd. "Ik zit op school, niet bij scouting -_-". (geërgerde emoticon, red.). Aldus de scholieren. De schoolleiding zet vervolgens door, en tot nu toe is alles iedere keer wel weer tot rust gekomen.

Kortom, we zijn een middelbare school met alle treurigheden van dien, vol zwetende

puberpuisten en conflicten met het schoolbestuur. Wat blijft er dan toch zo mooi aan het Haganum? Het is me een raadsel. Ik zou het niet weten, en veel mensen proberen het uit te leggen, maar komen met meer min- dan pluspunten vaak.

Dan moet het wel magie zijn, de enige uitleg. Want ik kan me ondanks alles geen mooiere school voorstellen, en met mij het grootste deel der haganorum. En er zijn serieus mensen geweest die het Haganum als middelbare school hebben gekozen, omdat ze het gebouw zo vonden lijken het Zweinstein van Harry Potter. (Dit is echt waar.) Het is de magische sfeer.

INTERVIEW M. DEN HOLLANDER, DOCENT DUIJS

Door: Hielke Vriesendorp (e.e. 2011)

Om te zien, hoe het er tegenwoordig aan toe gaat op het Haganum, ook een interview met een docent: "meneer Den Hollander". Sinds jaar en dag docent Duits en gezicht van de school, ooit de modernste, jongste en enige leraar in spijkerbroek tussen alle jassen en dassen – naar verluidt, dit is ver voor mijn tijd – en inmiddels eigenlijk nog steeds even modern. Iemand om grappen mee te maken over voetbal, en per ongeluk nog steengoed Duits van te leren ook.

Ter inleiding, wie bent u precies? (Welk vak geeft u? Waarom bent u leraar geworden? Hoe lang hebt u op het Haganum lesgegeven?)

Mijn naam is Marcel den Hollander. Ik geef Duits en heb van 1984 tot 1998 op het Haganum gewerkt en ben sinds 2007 weer terug. Leraar

wilde ik al van jongs af aan worden, het is een prachtberoep. Als kind leek het me leuk om met een krijtje op het bord te schrijven en met een rode streep in het werk van anderen te krassen, nu weet ik inmiddels natuurlijk wel beter. Jonge mensen in jouw vak vanaf een 0-niveau meenemen en op een hoog niveau afleveren, dat is echt mooi. En daarnaast is het fijn als je merkt, dat je buiten de vakinhoud soms ook persoonlijk iets voor leerlingen kunt betekenen.

Wat in het Haganum spreekt u zozeer aan dat u ervoor kiest hier les te geven?

Het bevalt mij erg goed als ik met de inhoud van mijn vak op interesse en inzicht van leerlingen kan rekenen. Op de school waar ik van 1999 tot 2007 werkte, liet ik in 4 havo de film Goodbye Lenin zien. Die moest ik om de 3-4 minuten even

stopzetten om de leerlingen uit te leggen wat er waarom was gebeurd. In 4 vwo deed ik dat om de 10 minuten en werd er af en toe ook gegrinnikt om de humor in die film. Op het Haganum in klas 4 werd op een gegeven moment aan me gevraagd hoe het kon dat die vrouw die acht maanden in coma had gelegen opeens weer kon lopen. Terwijl ik vertwijfeld naar een enigszins geloofwaardig antwoord zocht, riep een andere leerling al dat dat mogelijk was omdat de ziekenhuisarts aan die vrouw drie keer per week fysiotherapie had voorgeschreven! Daar geniet ik van! En ga maar eens een gedicht van Goethe met onze leerlingen bespreken: Daar komt echt heel erg veel uit!

Hoe zou u de leerlingen van het Haganum beschrijven?

Afgezien van de moeilijkheid om 'de' Haganum-leerling te typeren, waarmee je aan heel veel leerlingen geen recht doet: Veel Haganum-leerlingen zijn heel erg eigenwijs, de vraag 'Waarom...?' ligt hun op de lippen bestorven. En soms halen ze echt domme, dwaze en onaagename streken uit. Maar over het algemeen is het heel prettig om aan zulke leerlingen les te geven, zeker als ze merken dat je je vak beheerst en met hun begaan bent.

Hoe zou u de leraren van het Haganum beschrijven? Lijken ze op hun leerlingen?

Ook hier geldt, dat 'de' Haganum-leraar niet bestaat. En ja, veel collega's lijken erg op veel van hun leerlingen (al was het maar omdat ze bijvoorbeeld oud-leerlingen zijn...). Eigenwijs, dus.

Is er uws inziens een verschil tussen de jongere en oudere docenten?

Onder jongere collega's ervaar ik in het

algemeen iets meer teamgeest dan onder een aantal van de oudere collega's. En ze durven zich wat kwetsbaarder op te stellen, staan wat meer open voor wederzijds lesbezoek en voor discussie over de vraag, hoe ze hun lessen verder kunnen verbeteren.

Zijn er docenten die echt vrienden met elkaar zijn? Of, gaan docenten ook buiten school met elkaar om?

Eigenlijk heb ik daar nooit zo erg goed oog voor wie er regelmatig met wie een date heeft. Onder de jongere collega's merk ik wel dat ze regelmatig nog even ergens wat gaan drinken, maar dat valt me vooral op omdat ik Den Hollander jr. (die sinds een jaar Duits en sinds dit jaar ook geschiedenis geeft) daar dan over hoor vertellen. En ja, ik heb zelf met een kleine groep collega's af en toe ook wel eens een etentje of een borrel bij iemand thuis.

Waarop ligt op school meer de aandacht, de talen of de exacte vakken?

De aandacht is wat verschoven van de talen naar exact. In de jaren tachtig bepaalden de moderne vreemde talen heel sterk het beeld, zeker ook bij de examencijfers. De collega's in de exacte vakken hebben de afgelopen jaren veel werk verzet, waardoor er nu meer evenwicht is tussen talen en exact. En wat ik bijzonder waardeer: De schoolleiding biedt vakken, die zich extra willen profileren alle ruimte om dat te doen, ook de kunstvakken recentelijk. De talen staan op het Haganum beslist niet in het verdomhoekje, zoals dat elders gebeurt. We nemen taalexamens (Delf, Goethe en Cambridge) af, we hebben sinds enkele jaren een taalassistent Duits, we hebben leerlingenuitwisselingen met partnerscholen in Duitsland, Frankrijk, Italië en Zweden, (en

de MUN! [Model United Nations, scholieren van over de hele wereld komen bijeen om naar analogie van de Verenigde Naties oplossingen te bedenken voor wereldproblemen, alles in het Engels]) waardoor het actieve gebruik van de vreemde talen wordt gestimuleerd.

Moeten leerlingen van het Haganum hard werken?

Ze zouden zeker hard moeten werken. En over het algemeen is de bereidheid er ook wel. Maar op dit moment ben ik bijvoorbeeld mentor van een heel lief (derde) klasje, dat van mij wekelijks een weeshuisverpakking peper toegediend krijgt. De afleiding door sociale media en computergames is zo enorm, dat het steeds moeilijker voor heel veel leerlingen is om zich adequaat op het schoolwerk te concentreren.

Wordt er gepest op school?

Ja, helaas komt dat ook bij ons voor. Ik heb wel de indruk dat het in vergelijking met andere scholen minder is. Maar het is onjuist om te zeggen, dat 'het wel meevalt'. Ieder geval van pesten is er echt twee teveel. Ik heb zelf in mijn directe omgeving meegemaakt, wat er lange tijd aan pesterijen werd uitgehaald en heb ervaren wat dat met het slachtoffer (ook op lange termijn) doet. Ik heb dat in mijn mentorklas ook nadrukkelijk verteld en eventuele slachtoffers uitdrukkelijk uitgenodigd zich bij mij te melden omdat ik het niet tolereer en er bovenop duik. Is al twee keer in relatief kleine gevalletjes nodig geweest. Maar het is ook fijn om te zien dat er op het Haganum juist ook zoveel 'bijzondere' leerlingen door hun hele omgeving getolereerd

worden zoals ze zijn, terwijl dat niet op iedere andere school een vanzelfsprekendheid zou zijn geweest.

Is het Haganum een echte eliteschool?

Als het om 'kakkers' gaat: Nee! Als het om een intellectuele elite gaat: Ja! Waar ik me wel zorgen om maak, is dat er bij de huidige leerlingen meer dan 25 jaar geleden een plekje voor de cultuur bevochten moet worden, ten minste: Dat gevoel heb ik. Theaterbezoek, het lezen van boeken, het ligt allemaal best moeilijk. Sommige leerlingen schamen zich er helemaal niet voor om mij uitdrukkelijk te laten weten dat ik hun alleen maar die taal hoef te leren, en dat de literatuur hun gestolen kan worden. Maar misschien idealiseer ik het verleden ook wel.

En ten slotte, hoe is op dit moment de sfeer in school? Is die in de loop der jaren bijvoorbeeld veranderd?

Moeilijk in te schatten, ook vanwege dat gevaar dat je het verleden gaat idealiseren of juist te negatief gaat zien. In ieder geval bevalt de sfeer in het docentencorps mij beter dan 15-20 jaar geleden, mede door de inbreng van veel jonge collega's. Waarmee ik overigens ook weer een aantal oudere collega's onrecht doe, die ik erg hoog heb zitten en met wie het nog steeds buitengewoon prettig samenwerken is. Ik ga in ieder geval iedere dag fluitend naar school, en dat is ook wel eens anders geweest. Werken met Haganum-leerlingen vind ik (bijna) altijd een feest en daarom voel ik me bevoorrecht tegenover veel van mijn collega's op andere scholen.

FROM RUSSIA WITH LOVE

Door: Sophie Verschuur (e.e. 1995)

Het is 20 januari 2008, negen uur 's ochtends. Ik sta op de gang van het treincoupé met een Russische familie uit Volgograd, een vader en moeder met hun 13jarige dochter. Wij reizen 'sinds' Keulen in dezelfde wagon, waarin ik na het eerste korte traject vanaf Brussel terecht ben gekomen. Het zijn vriendelijke mensen die mij tijdens de reis in een met Russisch gelaardeerd Duits van alles over hun gigantische land proberen uit te leggen. Indien ze hierin voornamelijk niet zijn geslaagd, komt dit eerder door mijn gebrek aan kennis van de Russische cultuur dan door hun Duits: het lijkt een niet te doorbreken cirkel. Met de besneeuwde voorsteden van Moskou voor me kijk ik nog

eens naar de sms van oud-klasgenoot Ward Berenschot op mijn mobiel: zijn vrouw Suzanne en hij hebben vandaag een zoon gekregen, genaamd Kas - dit alleen al maakt deze dag tot een memorabele.

Wie of wat heeft mij de trein naar Moskou doen pakken? Lev Tolstoj met 'Oorlog en Vrede': nadat ik dit begin 2006 uit had, droomde ik steeds vaker over Moskou, over de kringen waarin de Rostovs zich bewogen en de straten waardoor Pierre rondwaalde met zijn pistool, zich vertwijfeld afvragend of en hoe hij Napoleon bij zijn intrede in de stad neer zou kunnen schieten. Ik wilde graag Russisch leren

om dit boek - en andere - in de oorspronkelijke taal te lezen. In de zomer van 2006 ben ik voor het eerst naar Moskou gegaan. De stad heeft mij sindsdien niet meer losgelaten vanwege de enorme energie die door de straten zindert, alles lijkt mogelijk, terwijl de stad bovendien iets surrealistisch heeft, zoals bij Bulgakov. Bij terugkomst in Brussel, waar ik in 2006 woonde en werkte, ben ik zelfstandig begonnen Russisch te leren. Dit ging echter zeer stroef, te meer daar ik als medewerker aan een advocatenkantoor verbonden was waar ik lange uren maakte.

Om mijzelf in mijn pogingen me de taal eigen te maken wat meer kans te geven, besloot ik uiteindelijk te beginnen met een cursus Russisch aan Moskou Staatsuniversiteit, waarvoor ik me via een Zweedse organisatie had ingeschreven. Deze organisatie kon onderdak regelen bij een Russisch gastgezin en aangezien ik niemand in Moskou kende en graag wilde voelen hoe het leven in de Russische hoofdstad nu is voor de gemiddelde Rus, leek het mij een uitgelezen kans vanuit de huiskamer van een Russische familie een glimp van de Russische ziel te pogen op te vangen.

Met het oog op deze cursus heb ik twee dagen eerder de trein genomen en nu zullen we over ongeveer tien minuten in Moskou station Belorusskaya binnenrijden, zo meldt de imposante Russische dame die zowel als controleur optreedt, als ook tijdens de twee etmalen durende reis als serveerster, wanneer we maar wilden thee voor ons zette en mij bij de stop in Brest-Litovsk, waar het onderstel van de trein aan het Russische spoor werd aangepast, begeleidde voor een korte wandeling door een op de hangar na

onwerkelijk leeg wit landschap.

We rijden het station binnen. Ik trek mijn bontjas aan, die oorspronkelijk aan mijn moeder had toebehoord en die mij de komende dagen - en naar ik nog niet vermoedde, ook de komende winters - warm zal houden. Met mijn gigantische koffer stap ik de trein uit en zet mijn eerste stappen op het besneeuwde perron. Verschillende mannen kijken me vragend aan: taxi? Ik schud nee, want ik zoek een andere onbekende man met het bordje 'Берсчуп', zoals mijn naam door een in het Franstalige deel van Brussel werkende Russin werd uitgesproken en in mijn visum terecht gekomen was. De chauffeur is gauw gevonden en hij zet mij een uur later af in Ulitsa Garibaldi: nomen est omen zou later blijken. Ik bel aan bij dom 19, pod ezd 3. De van telefoongesprekken bekende vriendelijke stem van Ljudmila Borisovna, de moeder van het gastgezin waarbij ik zal verblijven, vraagt mij in het Duits naar de eerste verdieping te komen. Daar zie ik de mij onbekende vrouw die bij de stem hoort en eerder nog haar onafscheidelijke hondje. Haar zoon, die de aanblik heeft van een kozak en mij hiermee terugvoert naar 'Oorlog en Vrede', naar scènes van reizende kozakken die meevochten in het leger van Tsaar Alexander, onderbreekt zijn pianospel en komt mij ook begroeten. Ik zie hem met een schuin oog naar de piano kijken en gebaar dat hij zich verder niet te veel van mij aan moet trekken, dat ik hem bovendien graag verder zou horen spelen, waarbij ik in het Duits tegen zijn moeder zeg dat ik dol ben op muziek en zelf zing en piano speel, al is het dan op amateurniveau. Dit breekt direct het ijs: zij blijkt les te hebben gegeven aan één van Moskous conservatoria

en is nu met pensioen. Een paar dagen later zal ze mij vertellen dat ze graag had gezien dat ik met haar zoon was getrouwd - zou ze dit ook aan andere studentes vertellen? -, aangezien ik zijn passie voor muziek deel - hij blijkt dirigent te zijn - en zij mij prettig gezelschap vindt, terwijl zij haar kleinkind door toedoen van haar schoondochter nauwelijks te zien krijgt. Maar dan is het al te laat: ik zal, na een eerste gesprek en diner op die memorabele 20ste januari, in de komende dagen mijn hart verpanden aan Lorenzo Fanara, een uit Sicilië afkomstige Italiaanse diplomaat die zo uit Tomasi di Lampedusa's 'Il Gattopardo' weggelopen zou kunnen zijn. Een Siciliaanse vriendin uit Brussel had mij met hem in contact gebracht, nadat ik haar had verteld dat ik bijzonder veel zin had in mijn reis naar Moskou. Daarop zei zij mij dat een goede vriend van haar in Moskou werkte, 'a real gentleman', met wie ik contact op zou kunnen nemen mocht ik dat willen. Uit ons contact per E-mail volgde de afspraak dat ik hem zou laten vergewissen dat ik goed was aangekomen, hetgeen ik dan ook deed - waarna hij me tot mijn verrassing direct voor een etentje in een prachtig Italiaans restaurant in de buurt van de oude Arbat uitnodigde. Wat was begonnen als een galant gebaar tegenover een vriendin van een vriendin transformeerde zich in de loop van de avond onverwacht tot een wel heel bijzondere entente: bij terugkomst in Brussel heb ik mijn baan opgezegd en drie maanden later ben ik naar Moskou verhuisd.

Daar werd eind november 2009 onze dochter Igea geboren, in een prachtige privékliniek waar ik terecht kon dankzij de goede verzekeringsvoorwaarden van mijn werkgever in Moskou Deloitte & Touche. Daar was ik

in augustus 2008 begonnen te werken. Een bijzonder prettige secundaire arbeidsvoorwaarde was de mogelijkheid privélessen Russisch te volgen van professoren verbonden aan één van Moskou's universiteiten. De gedachte hierachter was de samenwerking tussen Russisch en niet Russisch sprekende collega's en cliënten te bevorderen, ook al was de voertaal bij Deloitte Engels. Russisch leren was niet verplicht, maar ik beschouwde het leren van de taal als een noodzakelijke basis om mij te integreren in de Russische samenleving, wilde ik mij niet beperken tot het lezen van de Moscow Times, een krant voor expats, en contacten met andere buitenlanders. De lessen Russisch gaven dan ook mede de doorslag bij het kiezen voor de baan van Senior Manager bij Deloitte's afdeling Financial Advisory (zo zie je maar weer waar je met een Haganum diploma en een vakkenpakket van zestalen, Wiskunde A en geschiedenis en een studie Frans en rechten terecht kan komen). De andere belangrijke reden waarvoor ik deze baan koos, was de klik met mijn toen nog toekomstige baas, Gerard Uijtendaal, die ik direct tijdens het sollicitatiegesprek een inspirerende figuur vond, zowel vanwege zijn persoonlijkheid als door onze gemeenschappelijke interesse voor de Russische cultuur en taal: dit gaf ons gesprek snel een inhoudelijke lading.

Gedurende mijn tijd bij Deloitte merkte ik dat het leren van Russisch en de wens de Russische cultuur beter te leren kennen grote invloed hadden op het contact met mijn collega's, die mij direct een heel stuk serieuzer namen toen ze begrepen dat ik hier veel tijd stak. Ook mijn liefde voor de Russische literatuur bleek 'nuttig' al had ik deze nooit met die intentie gecultiveerd: veel collega's kenden hele stukken Poesjkin en

gedichten van Lermontov en anderen uit hun hoofd, van medewerkers van de administratie tot de Russische partners. Hoewel het niet alleen hieraan gelegen kan hebben, vraag ik me wel eens af of mijn houding ten opzichte van de taal en cultuur mij heeft gespaard tijdens de grootste ontslagrondes, nadat de economische crisis eind september 2008 ook Deloitte bereikte: van de 3.000 medewerkers die Deloitte in het GOS telde, verspreid over Azerbeidjan, Georgië, Kazachstan, Kirgizstan, Oekraïne, Oezbekistan en Rusland en Wit-Rusland waren er op het moment dat ik vanwege het werk van Lorenzo mijn ontslag indiende in de zomer van 2010 nog slechts zo'n 1.600 over. Bij mijn aankomst in 2008 werkten er zo'n 250 expats bij Deloitte, bij mijn vertrek nog slechts een fractie hiervan.

Inmiddels woon ik met mijn gezin in Rome en ligt Moskou achter ons. Maar het gevoel dat wij Rusland, doordat wij er niet geboren en getogen zijn, wellicht nooit compleet zullen kunnen doorgronden, maakt dat het land en zijn ruimhartige inwoners ons blijven fascineren - ook Lorenzo heeft veel energie gestoken in het leren van de taal en hij spreekt deze inmiddels vloeiend. Het land blijft ook onvoorspelbaar: ik had bijvoorbeeld niet kunnen voorzien dat de kleine groepjes demonstranten, die regelmatig rondom het gigantische standbeeld van Mayakovsky op Triumfalnaya Ploshjad verschenen in de tijd dat wij daar om de hoek woonden, uit zouden groeien tot de grote groepen die de afgelopen weken de straat op zijn gegaan in Moskou en andere steden.

Ook het Russisch laat ons niet meer los en om terug te komen op Tolstoj, wiens 'Oorlog en Vrede' ik inmiddels inderdaad in het Russisch

lees: ik vraag me wel eens af of de vertaling van 'мир' uit de titel 'Война и мир' niet ook 'wereld' zou kunnen zijn: tenslotte betekent 'мир' behalve vrede ook wereld en gaat het er in de hoofdstukken waarin niet de oorlog wordt beschreven, maar het wereldse leven in Moskou en daarbuiten, lang niet altijd vredig aan toe: wellicht is het niet voor niets dat het woord beide betekenissen heeft? Het antwoord op deze vraag laat ik echter graag aan een echte kenner van de Russische taal en cultuur over.

Na het lezen van dit stuk vroeg de redactie van het Socialiter mij naar het verband tussen mijn tijd op het Haganum en mijn leven nu. Ik vat het uiteindelijk als volgt samen: mede dankzij het zo veel omvattende, klassieke en tegelijk soms onorthodoxe curriculum en de benadering van leerlingen op het Haganum heb ik meegekregen dat gebaande paden niet gevolgd hoeven te worden; dat ik kan vertrouwen op mijn eigen aanleg, enthousiasme en intuïtie; en dat ik zelf kan bepalen hoe ik mijn interesses wil combineren.

Sophie Verschuur¹

---

¹ Sophie Verschuur (sophieverschuur@yahoo.fr) is afgestudeerd in de Franse Taal- en Letterkunde (VU, uitwisseling met de Sorbonne, afstudeerrichting letterkunde), in Nederlands recht, afstudeerrichting strafrecht met de nadruk op mensenrechten (UvA, uitwisseling met Columbia University) en Belgisch recht (VUB). Sophie woont sinds 2010 met haar gezin in Rome, waar zij werkt als freelance juridisch en literair vertaler.

'WAAR BLIJFT DE FILM?'

**Socialiter las Copycat van Laura en Simon Burgers
(dubbelinterview)**

Door: André Carstens (e.e. 1980)

Sommige mensen blijven verrassen. In die categorie valt zonder enige twijfel oud-leerling (e.e.1976), neerlandicus, oud-leraar Nederlands, componist, connaisseur van Parijs en auteur Simon Burgers. Niet zo'n verrassing dat hij een boek heeft geschreven, maar wat voor een boek. Een roman over het klonen van mensen. Dat idee kwam van zijn dochter Laura, ook oud-leerling (e.e. 2007), die momenteel rechten en Frans studeert in Amsterdam. Vanaf haar veertiende zat het idee in haar hoofd. "Dit moet ik schrijven," riep ze steeds. Simon zag het ook wel zitten maar vond dat ze eerst haar eindexamen moest halen. En zo is het gegaan, in consistente coproductie. Elke zin, ieder woord en elke komma is gewikt en gewogen door vader en dochter.

Aan tafel in Simons verrassend ingedeelde huis (begane grond-functies boven) lukte het me niet om ook maar één klein wigje te drijven in het solidaire vader/dochter-front. Uiteindelijk werkte hun enthousiasme zo meeslepend dat ik het boek ook echt ben gaan lezen. Het voordeel van deze (wellicht wat merkwaardige) volgorde was dat ik vooraf al een idee had van de gedachtenwereld achter het boek. Dat had nadelig kunnen uitpakken (als het was tegengevallen) maar dat bleek gelukkig niet het geval. Copycat is echt razend spannend. Lezen dus!

Terug naar het gesprek 'avant lecture'.

"*Waarom over klonen?*" wilde ik weten.

Laura: "Na *The Boys from Brasilen* de hype rond het kloon-schaap Dolly is de maatschappelijke commotie nogal weggezaakt, maar de techniek van het klonen is nog altijd even discutabel en inmiddels werkelijk voor handen. Ons boek is dus niet alleen spanning en fiction, maar ook science en engagement."

"Hoe literair is het boek?"

Simon: "Niet. Het is een jeugdroman (12+) maar je mag ook gewoon 'boek' zeggen. Toch zijn we niet zuinig geweest met onze research. We vonden dat alles moet kloppen, goed gedoseerd moet zijn en verrassend. Veel plots, subplots, cliffhangers .."

Laura: "We lagen wel eens flink in de clinch over de geloofwaardigheid van een bepaalde passage. Zo van: past dit wel in haar karakter?"

"En dan?"

"Daar konden we dan lang over steggelen, tot we het eens waren."

"Hoe wordt het boek ontvangen?"

Laura: "Ontzettend positief. Afgelopen zomer was het zo ver. Naast het boek werd ook de website gelanceerd (www.copycatboek.nl) met nuttige informatie voor spreekbeurten, werkstukken en een spel. De site en ook de Facebook-pagina van het boek dragen

bij aan het succes; dat blijkt ook uit de vele enthousiaste reacties."

Sympathiek van deze site is overigens ook dat er een compleet overzicht in is opgenomen van tientallen boeken en films over klonen.

"Zo bijzonder is het dus ook weer niet".

Simon: "Klopt, maar daar gaat het ook niet om. Wij plaatsen het thema in een context die dicht bij de lezer staat. Dat horen wij telkens terug in hun brieven en mails."

Laura: "Niets is leuker dan zo'n fantasiewereld helemaal te mogen uitwerken. Daar zijn wij vrij fanatiek mee."

"Brave New World?"

Simon: "Die gedachte speelt ook mee op de achtergrond. Beide boeken gaan over staatsterreur; met helden die hun leven riskeren door daartegen in actie te komen."

Which reminds me to .. de jaren '80, toen Simon onvermoeibaar brieven schreef aan alle mogelijke Sovjetautoriteiten voor de vrijlating van dissident Sjtjaranski. Als vertaler van deze brieven kan ik getuigen van zijn niet-aflatende inzet. Overigens is Sjtjaranski uiteindelijk ook vrijgelaten. (Ik twijfel er niet aan dat Simons brieven daaraan hebben bijgedragen!) Gelukkig zou ik bijna zeggen, is het (lang) niet allemaal gewikt en beredeneerd. Humor zit ook in het repertoire van de familie. Mooi voorbeeld - verder wil ik niets verklappen - is de scène waarin de held van het verhaal zich (spreekwoordelijk) door de grond voelt zakken en dan ineens merkt dat hij werkelijk op een soort lift zit die door de grond gaat. Kortom,

een boek met actie, vaart, humor en diepgang, geschreven uit passie en overtuiging. Terecht is *Copycat* op 30 november 2011 dan ook bekroond met de derde prijs in de verkiezing 'Young Adult thriller van het jaar'. Restte mij na felicitatie nog één vraag aan de auteurs: *"Wanneer verschijnt de film?"*

Laura: "Dat weten we nog niet. Eerst nog maar eens een boek!"

Simon: "Ik voel wel voor een film. 't Verhaal is er geknipt voor."

En Simon blijft nu eenmaal verrassen, dus wie weet, krijgt *Copycat* alsnog een cineastisch vervolg ..

WAT ZEGT DE DOELGROEP?

Milou (13 jaar) zit in de tweede (Haganum, II D). Zij leest en schrijft zelf ook graag.

"Vind je het leuk op school?"

"Heel erg leuk en gezellig. Jammer alleen dat we zo veel huiswerk krijgen en zo veel toetsen per week."

"Pikken jullie dat dan?"

"Zal wel moeten .. Ik laat me trouwens niet opstoken hoor; we maken er gewoon maar het beste van."

"Nog wensen voor 2012?"

"Ik ben zo benieuwd naar het gebouw aan de Laan van Meerdervoort, daar ben ik nog nooit geweest. Eindelijk mogen we het zien!"

“Wat vind je van Copycat?”

“Ik vind het boek erg leuk, spannend en goed geschreven. Ik lig ‘s ochtends wel eens te piekeren over een wereld met klonen en dingen die misschien wel helemaal anders zijn dan ze vertellen op school. Stel je voor dat we een grote leider hadden of een partij die alles hier zou bepalen, zoals in Noord-Korea.”

“Zou je zelf ook wel eens in actie willen komen tegen terreur?”

“Dat weet ik niet. De hoofdpersonen van het boek zijn 16, drie jaar ouder dus. Toch vraag

ik me wel eens af hoeveel kinderen van die leeftijd echt zouden durven wat zij allemaal doen. Misschien is het al moedig genoeg als je zo’n boek durft te schrijven. Dat zou ik later ook wel willen.”

“Waarover zou jij dan willen schrijven?”

“Ik lees al lang een soort thrillerserie, *Pretty Little Liars*. Best wel eng, maar ook inspirerend. Soms schrijf ik zelf ook verhalen, alleen die krijg ik vaak niet af. Het lijkt mij vooral heel erg leuk om later thrillers te gaan schrijven. Over spannende dingen, zoals in *Copycat*.”

SPROOKJE: DE RODE SNEAKERS

Door: Sophie Vlaar, tweedeklasser

Er was eens... Wat een slecht begin, maar ja, zo hoort het bij sprookjes. Er was eens een klein jongetje. Nou hij was niet heel jong ofzo, nee, hij was gewoon erg klein. Anyway een jongetje van 13. Niet een heel bijzonder jongetje, kort haar, ENORME rugzak en een beugel. Niet echt speciaal dus. Hij heette Jochem. Jochem viel niet echt op op school. Hij was een tweedeklasser, maar werd aangezien voor een brugger en dus vrolijk omvergelopen in de gang. Jochem voelde zich hier nou niet echt prettig bij, hij had vrienden, die leken allemaal een beetje op hem qua levensstijl. Op een dag was het weer eens raak. Het verkeerde lokaal en nog maar 2 minuten (natuurlijk zat tijd, maar dat vond hij dus niet), een rood voorhoofd, voorovergebogen half-rennend, veel te grote tas. Nog maar tot het einde van de gang ennn BOEMMM! Op de grond door het gewicht dat op zijn rug hing. Als een schildpad lag ie daar. TRINNNGG!!! En ja nu dus wel te laat.

Snel overeind naar de les racen, terug, briefje halen. Terwijl hij daar zo liep, dacht Jochem: “Dit kan zo niet meer, er moet wat gaan gebeuren.” Schooldag voorbij, eindelijk naar huis. Toen deed hij in de bus iets wat hij nog nooit had gedaan: hij stapte uit voor zijn halte! Ook al lagen deze maar 400 m uit elkaar (CS en centrum). Hij liep gewoon een beetje rond. Toen kwam hij in een doolhof van steegjes terecht. Shit geen GPS – signaal. Hij was bijna in huilen uitgebarsten toen zijn oog op iets viel. Een etalage. Met daarin .... HOLY FUCK!!! NIKE AIR MAX LIMITED EDITION!! ROOD MET ZEBRAPRINT!!!! Jochem wist wat te doen. Hij ging naar binnen, vroeg naar maat 36, deed de schoenen aan, gooide z’n oude in de prullenbak en trok zijn in een zorgvuldig plastic hoesje bewaarde creditcard. Hij liep naar buiten. Het moment dat hij naar buiten liep en zijn nieuwe schoenen aan de wereld showde, voelde hij zich een ander persoon. Natuurlijk was hij nog

gewoon Jochem, en iedereen zag dat, hij had alleen nieuwe vette schoenen. Maar Jochem voelde zich een übercoole gast. Hij liep daarna naar CS, stapte in de tram en ging naar huis. Zijn moeder merkte het niet eens. De volgende ochtend stapte hij de school binnen en in zijn hoofd klonk zo'n muziekje uit een hele slechte film. Mensen draaiden zich om om naar Jochem te kijken. Voor de eerste keer viel hij echt op. Zo voelde het dus om cool te zijn! Hij vond het heerlijk. Mensen die eerst hem omver stootten,

vroegen nu aan elkaar: "Wie is dat??" Jochem was heel erg gelukkig. Eind goed al goed en hij leefde nog lang en gelukkig.

Nou eigenlijk niet, want na een maand waren de schoenen uit de mode en werd Jochem gewoon weer dat ene kind, met die freaky schoenen. Maar hij voelde zich wel beter.

Einde

MORTUI

In de rubriek Mortui worden de namen opgenomen van oud-leerlingen en medewerkers van het Gymnasium Haganum die ons ontvielen. Wij stellen het op prijs wanneer nabestaanden van de overledene ons op de hoogte stellen. Dat kan door middel van een overlijdenskaart, een brief of E-mailbericht aan Erik Bierman, en vanaf 1 april 2012, aan Giap Tan (zie: colofon).

In de afgelopen periode hebben wij bericht gekregen van het overlijden van:

Naam	Voornaam	Datum	Eindexamenjaar
A.J. Brombacher	Annie	21-10-2010	e.e. 1938
Drs E.M. Giezen	Thera	10-12-2010	e.e 1998
Drs J.H. Innemee	Jan	02-07-2011	e.e. 1942
W. Koerts	Werner	17-07-2011	e.e. 1952
Jhr Ch.H.J.M. Verheijen	Charles	03-09-2011	e.e. 1943
Drs Ch. Ras – Hofkes	Lien	27-09-2011	e.e. 1953
E.W. van Raamsdonk	Edward	22-10-2011	e.e. 1954
Drs J.C. Versprille	Joop	26-11-2011	docent l.o. 1976 – 1988
Drs J. Hoffmann	Joke	08-12-2011	e.e. 1989
Mr E.W.S. Wolff	Ellen	11-12-2011	e.e. 1938
A. Gieteling	Arnold	27-08-2011	e.e. 1946

Sluitingsdatum kopij juninummer Socialiter:

18 mei 2012

